

**Міністерство освіти і науки України  
Державний вищий навчальний заклад  
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»  
Івано-Франківський коледж**

**EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM  
ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ**

**242 (5.14010103) «Туризм» (ОКР «Молодший спеціаліст»)**

**2018**

## **1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОЛЕДЖУ**

**1.1. Адреса:** вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

### **Контактні телефони:**

тел. (0342) 57-00-08

e-mail: college\_if@ukr.net

Веб-сторінка: www.ifk.pu.if.ua

### **Адреси відділень:**

*Педагогічне відділення*

вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

тел. (0342) 57-00-08

*Відділення дошкільної освіти*

вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ, 76025

Тел.: (0342) 75-23-91

*Юридичне відділення*

вул. Шевченка, 44а, м. Івано-Франківськ, 76025

тел. (03422) 59-61-75, (0342) 59-60-87

*Верховинське відділення*

вул. Князя Мстислава, 2 «б», смт. Верховина,

Івано-Франківська область, 78700

тел. (0232) 2-17-78

### **Інформація про склад дирекції:**

*Директор коледжу:* Москаленко Юрій Михайлович-

кандидат філософських наук, професор тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: dir\_if\_kol@pu.if.ua; 60moskalenko@ukr.net

*Заступник директора коледжу з навчально-методичної роботи:*

Никорак Ярослав Ярославович

тел.: (0342) 73-52-53

e-mail: nykorak@pnu.edu.ua; jaroslav.nykorak@gmail.com

*Заступник директора коледжу з навчально-виробничної роботи:*

Чупровська Марта Ярославівна

тел.: (0342) 73-52-53

e-mail: marta.chuprovska@pu.if.ua,

chuprovska.marta@gmail.com

*Заступник директора коледжу з навчально-виховної роботи:*

Нестеренко Світлана Василівна

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: [snesterenko\\_@ukr.net](mailto:snesterenko_@ukr.net)

*Завідувач педагогічного відділення:* Полякова Тетяна Вікторівна

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: [tetiana.poliakova@pu.if.ua](mailto:tetiana.poliakova@pu.if.ua)

*Завідувач відділення дошкільної освіти:* Сидорук Оксана Миколаївна

тел.: (0342) 75-23-91

e-mail: [oksana.sydoruk@pu.if.ua](mailto:oksana.sydoruk@pu.if.ua); [zubivoks@gmail.com](mailto:zubivoks@gmail.com)

*Завідувач юридичного відділення:* Наконечна Іванна Миколаївна

тел.: (0342) 59-61-75

e-mail: [ur\\_kol@pu.if.ua](mailto:ur_kol@pu.if.ua); [iva37@ukr.net](mailto:iva37@ukr.net)

*Завідувач навчально-методичного кабінету:* Дзвінчук Г.М.

тел.: (0342) 59-61-75

e-mail: [turver\\_kol@ukr.net](mailto:turver_kol@ukr.net)

## **1.2. ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КОЛЕДЖУ:**

### **1. Циклова комісія загальноосвітньої підготовки**

Івасів Я.І.	– спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Українська мова», «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська література», <b>голова циклової комісії</b>
Бадицька О.М.	– спеціаліст вищої категорії, вчитель–методист, викладач дисципліни «Зарубіжна література»
Багрій М.А.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисципліни «Українська література»
Горецька О.П.	– спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Українська література», «Українська мова»
Гоцанюк Т.В.	– спеціаліст, викладач дисципліни «Фізика»
Зіняк Т.Р.	– спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Географія»
Кравченко І.М.	– спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)», «Країнознавство»
Кліщ Л.І.	– спеціаліст, викладач дисципліни «Українська література»
Пошила Д.Д.	– спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Захист Вітчизни (медико–санітарна підготовка)»

- Скиданчук О.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література»
- Скоморовська Н.Б. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Українська література»
- Терновська І.І. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Зарубіжна література»
- Хруськова Г.Т. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист викладач дисципліни «Захист Вітчизни (медико–санітарна підготовка)»

## **2. Циклова комісія гуманітарної та соціально–економічної підготовки**

- Гой Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат економічних наук, викладач дисциплін «Основи економічної теорії», «Економічна теорія», «Вступ до спеціальності», «Основи банківської справи», «Основи менеджменту і маркетингу», **голова циклової комісії**
- Андріїв І.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Людина і світ»
- Бурдуланюк Г.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Історія України (вища)», «Всесвітня історія», «Основи правознавства»
- Гнатюк Я.С. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисциплін «Логіка юриста», «Основи філософських знань», «Філософія»
- Гусля Л.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (нім.)», «Методика навчання іноземної мови (нім.)», «Практикум усного і писемного мовлення», «Іноземна мова (нім.)»
- Копцюх Н.І. – спеціаліст, викладач дисциплін, «Економіка та організація діяльності», «Менеджмент та економіка соціокультурної сфери», «Основи економічної теорії»
- Кудряк І.Б. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Фізична культура»
- Кучера І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисциплін «Соціологія»
- Максимець Б.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат політичних наук, викладач дисциплін «Історія: України і світ», «Історія України (вища)», «Політологія»

- Надурак Н.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, викладач дисциплін «Історія: України і світ»
- Николайчук С.М. – спеціаліст, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Нестеренко С.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Культурологія»
- Петришин М.Й. – спеціаліст вищої категорії, вчитель–методист, кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства, викладач дисципліни «Латинська мова»
- Полякова Т.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Українська мова», «Сучасна українська мова з практикумом», «Основи культури і техніки мовлення»
- Пятківський Р.О. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, викладач дисципліни «Основи філософських знань»
- Слижук І.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Серман Т.В. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Фізична культура», «Фізичне виховання»
- Суковата Д.І. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Іноземна мова (англ.)», «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)»
- Хопта С.П. – спеціаліст, викладач дисципліни «Фізична культура»

### 3. Циклова комісія природничо–наукової підготовки

- Горблянська І.Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Біологія», **голова циклової комісії**
- Бойчук В.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат хімічних наук, доцент кафедри теоретичної та експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика і астрономія»
- Воробель А.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат медичних наук, доцент, викладач дисципліни «Захист Вітчизни», «Основи медичних знань»
- Гамбург М.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Основи екології», «Хімія», «Екологія», «Природничі науки»
- Грушевський Р.Є. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, викладач дисципліни «Інформаційно–комунікаційні технології, технічні засоби навчання»,

- Довгий О.Я. «Основи економічної теорії», «Комп'ютерні технології в юридичній діяльності»  
– спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, викладач дисципліни «Астрономія»
- Познанський Р.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисциплін «Практичний курс англійської мови», «Практикум усного і писемного мовлення (іноземна мова) (англ.)», «Країнознавство»
- Поплавський О.П. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності, викладач дисциплін «Фізика», «Безпека життєдіяльності»
- Петрашук О.П. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисципліни «Хімія»
- Рудейчук-Кобзева М.Я. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Анатомія», «Валеологія, анатомія, фізіологія і анатомія для дітей шкільного віку»
- Яблонь Л.С. – спеціаліст вищої категорії, доктор фізико–математичних наук, доцент, професор кафедри теоретичної і експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика»

#### **4. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дизайн»)**

- Стребкова І.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Основи композиції», «Композиційна організація форм», «Синтез творів мистецтва в дизайні», «Спеціалізований живопис», **голова циклової комісії**
- Бедрій Т.Р. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Інформаційно–комунікаційні технології, технічні засоби навчання», «Основи інформатики і обчислювальної техніки», «Комп'ютерна графіка проектування дизайну середовища», «Практичний курс інформатики з елементами програмування»
- Бейлах О.Д. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисципліни «Основи теорії дизайну», «Основи декоративно-прикладного мистецтва»

Макогін Г.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисципліни «Спеціалізований рисунок»
Максимлюк І.В.	– спеціаліст, викладач дисципліни «Робота в матеріалі»
Мельник У.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Шрифти», «Ергономіка», «Основи проектної графіки»
Лотоцька В.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, викладач дисципліни «Технологія процесу», «Методика дизайну»
Плотнікова В.В.	– спеціаліст, викладач дисциплін «Комп'ютерне проектування»
Салабай В.Б.	– спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Матеріалознавство», «Художнє проектування»
Сорока О.В.	– спеціаліст, викладач дисциплін «Живопис», «Кольорознавство», «Декор і орнамент», «Рисунок»
Французенко Т.І.	– спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Макетування та робота в матеріалі», «Основи формоутворення та конструювання», «Основи креслення і нарисної геометрії», «Спеціалізований рисунок»
Чмелик І.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Історія мистецтва», «Живопис», «Історія української культури», «Культурологія», «Мистецтво і живопис»
Шпільчак В.А.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Ландшафтний дизайн», «Основи архітектури»
Хомин В.М.	– спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Прикладна перспектива», «Основи іконографії», «Основи проектування інтер'єру», «Проектування в дизайні»

#### **.5. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)**

Максимчук Г.М.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисциплін «Основи психології», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Дитяча психологія», <b>голова циклової комісії.</b>
----------------	---

- Битківська Я.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)»
- Гнатюк М.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової освіти, викладач дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою викладання», «Малі архітектурні форми»
- Гонтар А.Ф. – спеціаліст вищої категорії, вчитель–методист, викладач дисциплін «Методика навчання математики»
- Гоцуляк К.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисциплін «Педагогіка», «Дидактика»
- Грицан А.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, професор, заслужений працівник культури України, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки театральних діячів України, член Національної спілки краєзнавців України, викладач дисципліни «Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою навчання»
- Довбенко С. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, викладач дисциплін «Теорія та методика виховної роботи», «Педагогіка»
- Карпенко Г.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат психологічних наук, викладач дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням (англ.))»
- Ликтей Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Методика навчання української мови», «Дитяча література»
- Москаленко Ю.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, керівник практики
- Павелко Р.О. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Основи ритміки і хореографії з методикою», «Хореографія (теорія і методика сучасного танцю)», «Хореографія (теорія і методика класичного танцю)», «Народно–сценічний танець», «Ритміка», «Мистецтво балетмейстера», «Історико–побутовий танець»
- Плетеницька Л.С. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової освіти, викладач дисципліни «Основи початкового курсу математики»



- Процишин Н.А. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Практичний курс англійської мови», «Методика навчання іноземної мови (англ.)», «Дитяча англійська література», «Передовий досвід та авторські методики навчання англійської мови», «Англійська література»
- Прокопів Л.М. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки імені Б. Ступарика, керівник практики
- Стамбульська Т.І. – спеціаліст, викладач дисциплін «Каліграфія (графіка письма)», «Культура мовлення і практикум з виразного читання», «Етика ділового спілкування», «Сучасні інформаційні технології в початковій школі», «Методика навчання інформатики»
- Сороколита О.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Методика навчання предмета «Я у світі», «Методика навчання предмета «Основи здоров'я», «Методика навчання природознавства», «Народознавство»
- Цюняк О.П. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Методика трудового навчання з практикумом»
- Чепіль М.М. – доктор педагогічних наук, професор, керівник практики
- Якимів С.М. – спеціаліст вищої категорії, вчитель–методист, викладач дисципліни «Основи педагогічної майстерності», голова державної екзаменаційної комісії

#### **6. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)**

- Селепій О.Д. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою», «Педагогічні технології в ДНЗ», «Основи педагогічної майстерності», **голова циклової комісії**
- Березовська Л.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, викладач дисципліни «Педагогіка»
- Бай І.Б. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти, викладач дисциплін «Малювання

- і ліплення», «Методика організації образотворчої діяльності дітей»
- Балкова О.В. – спеціаліст вищої категорії, старший вихователь, викладач дисципліни «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти»
- Богославець Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи дефектології», «Логопедична ритміка»
- Гурей О.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Народознавство в ДНЗ», «Онтогенез мовленнєвої діяльності», «Педагогіка»
- Данів Т.Ю. – спеціаліст, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Художня праця», «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою»
- Кучеренко Н.Б. – спеціаліст вищої категорії, голова державної екзаменаційної комісії
- Мельник О.Й. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Фізичне виховання», «Фізична культура», «Теорія і методика фізичного виховання»
- Никорак Н.Ю. – спеціаліст, викладач дисциплін «Методика музичного виховання», «Співи і музична література», «Культурологія»
- Недільський С.А. – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної та спеціальної освіти, член державної екзаменаційної комісії
- Поміркована Т.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, викладач дисциплін «Іноземна мова (англ.)», «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)»
- Салига І.М. – спеціаліст вищої категорії, старший вчитель, викладач дисциплін «Логопедія», «Теорія і практика логопедії»
- Сидорів С.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)»
- Сидорук О.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням», «Сучасна українська мова»
- Скавінська Л.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Логопедичні технології», «Основи корекційної педагогіки (дефектологія)»
- Трохимчук М.О. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Логопедичні практикуми»

- Ціник М.М. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Раннє навчання англійської мови», «Методика навчання англійської мови в дошкільних закладах»
- Червінська І.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, керівник практики
- Чупровська М.Я. – спеціаліст, викладач дисципліни «Література для дітей дошкільного віку»

### **7. Циклова комісія фундаментальної, спеціальної, професійної та практичної підготовки (спеціальність «Право», юридичне відділення)**

- Савчин Н.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Цивільне процесуальне право України», «Цивільне право України», «Правові та організаційні основи підприємницької діяльності», «РАЦС», «Судочинство в господарських судах», «Основи римського приватного права», **голова циклової комісії.**
- Багай Н.О. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Аграрне право України».
- Банасевич І.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Цивільне право України».
- Блаженко Т.В. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Історія вчень про державу і право», «Нотаріат в Україні», «Право соціального забезпечення»
- Зеліско А.В. – спеціаліст вищої категорії, доктор юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Цивільне право України»
- Зінич Л.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, викладач дисципліни «Право інтелектуальної власності»
- Квасниця С.М. – спеціаліст першої категорії, викладач дисциплін «Юридична деонтологія», «Державне управління та місцеве самоврядування в Україні», «Митне право України»
- Королик А.М. – спеціаліст, голова державної екзаменаційної комісії
- Малиновська І.В. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Історія держави і права України», «Адміністративне право України»

- Мороз Г.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Екологічне право України»
- Наконечна І.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінальне право України»
- Петровська І.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисциплін «Податкове право», «Фінансове право»
- Розвадовський В.І. – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Конституційне право України»
- Харченко І.Г. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінально–процесуальне право України», «Організація судових і правоохоронних органів», «Правова статистика»
- Хруслов Б.Г. – спеціаліст вищої категорії, кандидат історичних наук, викладач дисциплін «Конституційне право зарубіжних країн», «Конституційно–процесуальне право»

#### **8. Циклова комісія загальної та практичної підготовки (Верховинське відділення)**

- Кречуняк В.В. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Країнознавство», «Історія України», «Всесвітня історія», «Людина і світ», «Художня культура», «Професійний етикет», **голова циклової комісії.**
- Аксюк Н.В. – спеціаліст, викладач дисципліни «Правознавство (Основи правознавства)»
- Гавучак Г.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література», «Українська мова за професійним спрямуванням»
- Глушко В.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Фізика», «Астрономія», «Математика»
- Вольвин Е.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи менеджменту», «Основи маркетингу», «Стандартизація в готелях»
- Данильчик П.В. – спеціаліст другої категорії, викладач дисциплін «Основи філософських знань», «Етика і естетика»
- Дзвінчук Г.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Біологія», «ОМЗ івалеологія», «Гігієна і санітарія в підприємствах готельного типу»
- Дзвінчук Ю.Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Географія туризму»

- Зуб'юк Н.В – спеціаліст першої категорії, викладач дисципліни «Основи психології»
- Кречуняк М.Г. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Інформатика», «Математика», «Інформатика і комп'ютерна техніка», «Інформаційні системи та технології», «Вища математика»
- Мартищук В.Ф. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи охорони праці», «Екологія», «Безпеки життєдіяльності», «Основи охорони праці»
- Микитин Л.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Організація та технологія обслуговування в готелях», «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства», «Організація харчування та етнічні кухні» «Навчальна та виробнича практика»
- Николук С.М. – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Польська мова», «Світова література»
- Палійчук У.С. – спеціаліст, викладач дисципліни «Хімія»
- Плитчук М.М. – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання» «Захист Вітчизни»
- Стефлюк Н.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Друга іноземна мова (за проф. спрямуванням) німецька », «II Іноземна мова готельної та туристичної індустрії(німецька)»
- Яцків Г. Ю. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Іноземна мова (англійська)», «Іноземна мова (англійська) за проф. спрямування», «Іноземна мова (англійська) готельного та туристичного бізнесу».

#### **9. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Туризм»)**

- Павлюк С.М. - спеціаліст вищої категорії, кандидат географічних наук, викладач дисциплін «Організація екскурсійного обслуговування», «Рекреаційна географія», «Організація та технологія обслуговування в готелях», , **голова циклової комісії.**
- Блищук Д.В. - спеціаліст I категорії викладач дисциплін «Технологія і організація туристичного обслуговування», «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Економіка (Економічна

- теорія)», «Ціноутворення», «Навчальна та виробнича практика»
- Вівчаренко О.А. - спеціаліст вищої категорії, доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, «Правове регулювання в туристичній діяльності»
- Дудка О.М. - спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики, викладач дисципліни «Інформаційні системи і технології», «Інформатика»
- Лазарович О.М. - спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов, викладач
- Лояк Л.М. - спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, викладач дисциплін «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства»
- Максим'юк Н.М. - спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Технологія (Історія розвитку світового туризму та готельного господарства)», «Естетичне оформлення готелів», «Організація анімаційних послуг в туризмі», «Будівлі і устаткування», «Світове готельно-ресторанне господарство», «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства»
- Марковецька О.П. – спеціаліст, викладач дисципліни «Технологія та організація туристичного обслуговування», «Біологія»
- Орлова В.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, доцент кафедри організації туризму та управління соціокультурною діяльністю, доцент. Голова ДЕК.
- Сав'юк Г.П. – спеціаліст вищої категорії, кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності, викладач дисципліни «Безпека життєдіяльності».

#### **10. Циклова комісія математичної підготовки**

- Гой Т.П. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія», «Математична логіка та теорія алгоритмів», **голова циклової комісії**

- Василів М.М. – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Інформатика», «Бази даних та інформаційні системи», «Розробка WEB-застосувань»
- Гаріджук О.М. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Математика», «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці», «Охорона праці в галузі»
- Казмерчук А.І. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, відмінник освіти України, викладач дисципліни «Рівняння математичної фізики», «Основи наукових досліджень»
- Кондур О.С. – спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, кандидат фізико–математичних наук, доцент, викладач дисциплін «Теорія ймовірності та математична статистика», «Моделювання виробничих та економічних процесів»
- Козич О.В. – спеціаліст, викладач дисципліни «Об’єктивно-орієнтоване програмування»
- Лабачук О.В. – спеціаліст, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія», «Математика», «Основи алгоритмізації та дискретної математики»
- Никорак Я.Я. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Програмне забезпечення обчислюваних систем», «Програмне забезпечення ЕОМ», «Основи Інтернет»
- Поштар В.М. – спеціаліст, викладач дисципліни «Інформаційно–комунікаційні технології», «Архітектура обчислювальних систем»
- Савка І.Я. – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Дискретна математика», «Теорія функції комплексної змінної»
- Томашевська А.В. – спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, викладач дисципліни «Методи оптимізації»

#### **11. Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Прикладна математика»)**

- Драган О.Б. – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Лінійна алгебра та аналітична геометрія», «Математичний аналіз», «Офісне програмне забезпечення», «Математика», «Диференціальні рівняння», **голова циклової комісії**
- Бердій М.Я. – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Алгоритмічні мови та програмування»

Власій О.О.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат технічних наук, доцент кафедри інформатики, викладач дисциплін «Основи інформатики та комп'ютерної техніки», «Інженерна та комп'ютерна графіка», «Інформатика»
Воробець Л.М.	– спеціаліст, викладач дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології»
Калина Л.І.	– спеціаліст вищої категорії, викладач–методист, викладач дисциплін «Фізика і астрономія», «Чисельні методи», «Математика».
Ковбас Л.П.	– спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика», «Основи метрології і стандартизації»
Мазуренко В.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико–математичних наук, викладач дисципліни «Теорія систем і керування»
Махней О.В.–	спеціаліст вищої категорії, кандидат математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, викладач дисциплін «Математичне моделювання», «Математичне забезпечення автоматизації прикладних досліджень», «Основи криптології», «Імітаційне моделювання»
Пікуляк М.В.	– спеціаліст вищої категорії, кандидат технічних наук, викладач дисциплін «Обчислювальні системи, мережі та комп'ютерні комунікації», «Інформатика»
Солонець М.В.	– спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Комп'ютерна схемотехніка», «Операційні системи та операційне програмування», «Практичний курс з інформатики»
Тринога Л.О.	– спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика», «Моделювання природничих процесів»

Усі педагогічні працівники, які викладають загальноосвітні предмети 100 % мають повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра.

Станом на 1 вересня 2018 року у коледжі працює 167 педагогічних працівників, з них:

- основні працівники – 64;
- сумісники – 103.

Кількість викладачів, які мають:

- вчене звання професора – 2;- 0.011%;
- вчене звання доктора наук – 3;- 0.017%;
- вчене звання доцента – 40;- 23%;
- науковий ступінь кандидата наук – 59; - 35%;



- почесне звання України «Заслужений юрист України» – 1; - 0.005%;

- педагогічне звання «Викладач-методист» – 20;- 11%.

## **2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ**

<b>Спеціальність</b>	<b>Ліцензійний обсяг</b>	<b>Термін навчання</b>
5.01010101 (012) «Дошкільна освіта»;	90	4р.
5.01010201 (013)«Початкова освіта»;	120	4р.
5.02020701 (022)«Дизайн»;	50	4р.
5.04030101 (113)«Прикладна математика»;	50	4р.
5.03040101 (081)«Правознавство»(«Право»);	40	4р.
5.14010101 (241)«Готельне обслуговування» («Готельно-ресторанна справа»);	20	3р.5м.
5.14010301 (242)«Туристичне обслуговування» («Туризм»).	25	2р.5м.

## **3. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ КОЛЕДЖУ)**

Коледж створений у формі відокремленого структурного підрозділу університету без права юридичної особи. Матеріальна база, соціальна, інформаційна структура університету повною мірою використовується для потреб коледжу, навчальні площі та матеріально-технічне оснащення в цілому забезпечують проведення теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів.

За функціональним призначенням в університеті використовується 60933,66 м<sup>2</sup> навчальних приміщень, в тому числі 54777,21 м<sup>2</sup> - аудиторії, лабораторії, кабінети тощо, 3071,05 м<sup>2</sup> - комп'ютерні лабораторії, 3085,4 м<sup>2</sup> - спортивні зали. Наукова бібліотека разом зі спеціалізованими читальними залами займає 3954,7 м<sup>2</sup>.

У виділених для коледжу приміщеннях загальною площею 4440 м<sup>2</sup> знаходяться лекційні аудиторії, навчально-методичні кабінети, 2 комп'ютерні класи, читальний зал, бібліотека, їдальня, актовий зал. Забезпечено підключення до мережі Інтернет через Центр інформаційних технологій завдяки оптоволоконній системі передачі даних. Виходячи з обсягу ліцензійного прийому за денною та заочною формами навчання, в цілому, кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів коледжу становить 11,3.

Всі навчальні приміщення коледжу відповідають санітарно-технічним нормам та правилам протипожежної безпеки.

Коледж забезпечено навчальними кабінетами, обладнаними відповідно до вимог. З метою забезпечення належного рівня виконання навчального плану циклу загальноосвітніх дисциплін функціонують:

- навчально-методичний кабінет української мови та літератури;
- навчально-методичний кабінет суспільних дисциплін;
- навчально-методичний кабінет математики;
- навчально-методичний кабінет теорії дизайну та історії мистецтва;
- навчально-методичний кабінет анатомії;
- лабораторія інформаційних технологій;
- навчально-методичний кабінет біології;
- навчально-методичний кабінет педагогічної майстерності;
- навчально-методичний кабінет іноземної мови;
- навчально-методичний кабінет географії;
- навчально-методичний кабінет педагогіки і психології;
- навчально-методичний кабінет трудового навчання і образотворчого мистецтва;
- навчально-методичний кабінет математичного моделювання.

З метою якісного проведення навчальних занять із дисциплін циклу загальноосвітньої підготовки задіяно 8 комп'ютерних лабораторій на 185 робочих місць Центру інформаційних технологій університету. Комп'ютери розміщені в аудиторіях відповідно до чинних санітарних норм.

У всіх комп'ютерних класах є доступ до мережі Internet. Комп'ютери об'єднані в локальну мережу. Окрім цього, студенти мають можливість використовувати ресурси безпроводної Wi-Fi мережі університету, підключеної до Internet.

Під час навчального процесу використовуються мультимедійні комплекси.

#### **4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ**

У процесі викладання курсів навчальних дисциплін викладацький склад використовує різні методи та форми викладання та навчання (лекції: вступні, тематичні, підсумкові, оглядові лекції, лекції-диспути) практичні, семінарські заняття (у формі діалогу, тренінгів, ділової гри, конференцій, методу конкретних ситуацій (кейсів), групової дискусії, проблемного навчання, проектної технології), консультації (колективні, індивідуальні, групові), а також реалізує різні форми поточного та підсумкового контролю (тестування, виконання практичних завдань, розв'язування географічних, фізичних, математичних та ін. задач, написання рефератів, звітів практики, письмові та усні заліки та екзамени, контрольні, курсові роботи).

Практичне навчання студентів за спеціальностями організоване згідно із Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти від 08.04.1993 р. № 93 та внесеними змінами до нього від 20.12.1994 р. №351, Положенням про проведення практики студентів Івано-Франківського коледжу, навчальними планами, програмами практик і графіком навчального процесу.

Студенти, відповідно до навчальних планів, проходять різні види практик: навчальну, технологічну, виробничу, а також готують протягом навчання курсові роботи. Практика проводиться на туристичних базах області. Під час практики студенти виконують завдання з різних напрямів відповідно до спеціальності, науково-дослідну роботу, проводять дослідження результатів власних курсових робіт.

Міністерство освіти і науки України  
Івано-Франківський коледж ДЗШ "Природничий факультет"  
національний університет імені Василя Стефаника

Затверджує:  
Ректор \_\_\_\_\_ 29 червня 2016



**Навчальний план**  
Галузь знань: 1401 "Сфера обслуговування"  
Напрям підготовки: 140103 "Туризм"  
Спеціальність: 5.14010301  
"Туристичне обслуговування"  
Форма навчання: денна

**Освітньо-кваліфікаційний рівень:** молодший спеціаліст  
**Кваліфікація:** фахівець з туристичного обслуговування  
**Термін навчання на базі повної загальної середньої освіти - 2 роки 5 місяці**

**Графік навчального процесу**

вересень	жовтень	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень															
1-7	8-14	15-21	22-28	29-5.10	6-12	13-19	20-26	27-3.05	4-10	11-17	18-24	25-31	1.06-7	8-14	15-21	22-28	29-5.07	6-12	13-19	20-26	27-2.08	3-9	10-16	17-23	24-30	

Теор. навч. -  Рах. сем. -  Держ. екс. -  Кашкули -  Навчальна практ. -  Технологічна практика -

Зведені дані за бюджетом часу

курс	Теорет. підготовка		Виробнича практика				Всього
	Тижні	Години	Екзам. сем. в тижнях	Навчальн.	Технол.	Держ. екзамен	
I	30	1620	4	1	7	10	52
II	30	1620	4		8	10	52
III	14	756	3		4	2	22
<b>Всього</b>	<b>74</b>	<b>3996</b>	<b>11</b>	<b>1</b>	<b>19</b>	<b>2</b>	<b>126</b>

**ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

Шифр ж.ОПІ	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДІСЦИПЛІНИ, ПРАКТИКИ	Розподіл за семестрами		Кількість годин													Розподіл годин на тиждень з курсами і семестрами													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	I курс				II курс							
																			I семестр		II семестр		I семестр		II семестр		I семестр		II семестр	
																			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25				
		<b>1. Цикл соціально-гуманітарної підготовки</b>																												
1	Основи філософських знань	1						54	1	1,5	34	34	24		10			20	2											
2	Історія України	1						54	1	1,5	34	34	24		10			20	2											
3	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3						54	1	1,5	26	26	16		10			28			2									
4	Історія української культури		2					54	1	1,5	26	26	20		6			28		2										
5	Основи психології		4					54	1	1,5	26	26	20		6			28			2									
6	Соціологія		3					54	1	1,5	34	34	24		10			20			2									
7	Основи правознавства		1					54	1	1,5	34	34	24		10			20	2											
8	Іноземна мова (за професійним спрямуванням, англ.)	3	1					216	4	6,0	120	120			120			96	2	2	2	2								
9	Етапи й осеттика		2					54	1	1,5	26	26	20		6			28		2										
10	Друга іноземна мова (за професійним спрямуванням, нім.)	3						162	3	4,5	94	94			94			68	2	2	2									
11	Фізичне виховання		4					162	3	4,5	120	120			120			42	2	2	2	2								
	<b>Усього</b>	<b>8</b>	<b>7</b>					<b>972</b>	<b>18</b>	<b>27,0</b>	<b>574</b>	<b>574</b>	<b>172</b>		<b>402</b>			<b>368</b>	<b>12</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>8</b>								
		<b>2. Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загально-економічної підготовки</b>																												
1	Вища математика		4					108	2	3,0	60	60	30		30			48			2	2								
2	Економічна теорія		2					54	1	1,5	26	26	20		6			28		2										
3	Безпека життєдіяльності		2					54	1	1,5	26	26	20		6			28		2										
4	Екологія		1					54	1	1,5	34	34	24		10			20	2											
5	Основи охорони праці		2					54	1	1,5	26	26	20		6			28		2										
6	Інформаційні системи та технології		4					216	4	6,0	116	116	38		78			100			2	2	4							
7	Рекреаційна географія		4					108	2	3,0	60	60	44		16			48			2	2								
	<b>Усього</b>	<b>2</b>	<b>5</b>					<b>648</b>	<b>12</b>	<b>18,0</b>	<b>348</b>	<b>348</b>	<b>196</b>		<b>152</b>			<b>300</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>4</b>							
		<b>3. Цикл професійної та практичної підготовки</b>																												
1	Технологія і організація туристичного обслуговування	2	1	2				216	4,0	6,0	120	120	60		30	10		96	4	4										
2	Туристичне краєзнавство		3					54	1,0	1,5	34	34	24		10			20			2									
3	Організація сексуального обслуговування		5					108	2,0	3,0	54	54	40		14			54			2	2								
4	Привок регулювання в туристичній діяльності		3					54	1,0	1,5	34	34	24		10			20			2									
5	Економіка підприємства		3					108	2,0	3,0	34	34	24		10			74			2									
6	Основи менеджменту		5		5			108	2,0	3,0	64	64	40		14	10		44				2	2							
7	Основи маркетингу		4					108	2,0	3,0	28	28	20		8			80				2								
8	Організація готельного обслуговування		2	1				108	2,0	3,0	60	60	44		16			48	2	2										
9	Організація ресторанного обслуговування		3					54	1,0	1,5	34	34	24		10			20			2									
10	Охорона праці в галузі		5					54	1,0	1,5	28	28	20		8			26				2								
11	Географія туризму		2	1				108	2,0	3,0	60	60	34		26			48	2	2										
12	Навчальна практика					2		54	1,0	1,5								54												
13	Технологічна практика					2,3		594	11,0	16,5								594												
14	Воробня практика					4,5		432	8,0	12,0								432												
	<b>Усього</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>5</b>			<b>2160</b>	<b>40</b>	<b>60</b>	<b>550</b>	<b>550</b>	<b>354</b>		<b>176</b>	<b>20</b>		<b>1610</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>8</b>							

4. Цикл дисциплін самостійного вибору навчального закладу (вибіркові дисципліни)																		
Цикл соціально-гуманітарної підготовки																		
1	Історія туризму	1	54	1	1,5	34	34	24	10	20	2							
2	Основи мистецтва	4	54	1	1,5	26	26	20	6	28		2						
Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загальноосвітньої підготовки																		
1	Туристичні країнознавства	5	108	2	3,0	54	54	40	14	54		2	2					
2	Основи медичних знань і вмінь	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
Цикл професійної та практичної підготовки																		
1	Туристичні ресурси України	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
2	Професійний етикет	3	54	1	1,5	34	34	24	10	20		2						
3	Іноземна мова (англ.) туристичної індустрії	2; 4	270	5	7,5	148	148		148	122	2	2	2	2				
4	Друга іноземна мова (нім.) туристичної індустрії	3; 5	270	5	7,5	148	148		148	122	2	2	2	2				
5	Польська мова	2; 4	378	7	10,5	176	176		176	202	2	2	2	4				
6	Організація анімаційних послуг в туризмі	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
7	Організація харчування туристів	4	54	1	1,5	26	26	16	10	28			2					
8	Рекламна діяльність в туризмі	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
	Державна агенція		162	3	4,5					162								
	<b>Усього</b>	<b>6</b>	<b>7</b>		<b>1350</b>	<b>25</b>	<b>37,5</b>	<b>616</b>	<b>616</b>	<b>100</b>	<b>536</b>	<b>734</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>14</b>	
	<b>Всього за навчальним планом</b>	<b>20</b>	<b>30</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>5400</b>	<b>100</b>	<b>150,0</b>	<b>2230</b>	<b>2230</b>	<b>926</b>	<b>1284</b>	<b>20</b>	<b>3170</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
	<b>Всього за ООП підготовки вищого спеціаліста (разом)</b>	<b>20</b>	<b>30</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>5400</b>	<b>100</b>	<b>150</b>	<b>2230</b>	<b>2230</b>	<b>926</b>	<b>1284</b>	<b>20</b>	<b>3170</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
	<b>Всього разом із загальноосвітньою підготовкою</b>																	
	<b>Гранично допустимі навантаження студента</b>	<b>20</b>	<b>30</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>5400</b>	<b>100</b>	<b>150</b>	<b>2230</b>	<b>2230</b>	<b>926</b>	<b>1284</b>	<b>20</b>	<b>3170</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
	<b>Всього</b>	<b>20</b>	<b>30</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>5400</b>	<b>100</b>	<b>150</b>	<b>2230</b>	<b>2230</b>	<b>926</b>	<b>1284</b>	<b>20</b>	<b>3170</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
	<b>(Предметні) дисципліни, що вивчаються</b>					<b>41</b>			<b>41</b>	<b>41</b>				<b>14</b>	<b>14</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>13</b>
	<b>Курсових проектів (робіт)</b>			<b>2</b>											<b>1</b>		<b>1</b>	
	<b>Екзамени</b>	<b>20</b>	<b>30</b>											<b>2</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	<b>Зачіски</b>													<b>8</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>5</b>

	Семестр	Лекції	№ (а)	VI. Перелік вибраних лабораторій, кабінетів і майстерень														
				Найменування кабінетів:														
Навчальна практика	2	1	1	Лабораторія з соціально-психологічних дисциплін														
Діагностика (Тематична) практика	2,3	11	1	Лабораторія														
Підприємство	4,5	8	2	Спортивний і туристичний комплекс														
Державна агенція			3	Спортивний і туристичний комплекс														
1. Комплексний фоновий екран			4	Туристичний комплекс														
(Перелік навчальних дисциплін, що вивчаються на державній агенції)			5	Туристичний і організаційний туристичний комплекс														
-Технологія і організація туристичного обслуговування			6	Туристичний і організаційний туристичний комплекс														
-Історія туризму			1	Навчальний кабінет														
-Основи менеджменту			2	Навчальний кабінет														
-Спортивний туризм			3	Навчальний кабінет														
2. Екран з польської мови			4	Навчальний кабінет														

#### VII. Пояснення до навчального плану.

Початок занять - 1 вересня

На основі графіку навчального процесу навчальний заклад широким розробив для класів навчальної групи графік навчального процесу і дотриманням загальної привабливості теоретичного навчання, експертних сесій і також строків проведення змагань виступу.

Розподіл годин на семестрські та практичні заняття здійснюють спеціальні комісії відповідно до навчального процесу.

Навчальному закладу надається право вносити необхідні зміни в окремі кабінети, лабораторії з урахуванням профілю підготовки спеціаліста та переліку навчальних дисциплін за вибором.

Години самостійного навчання, передбачені навчальним планом, виконуються при складанні робочих навчальних програм, але в педагогічному навантаженні не виключаються.

При проведенні навчальної практики та практичних занять з навчальних дисциплін "Іноземна мова", "Інформаційні системи та технології" навчальна група розподіляється на дві підгрупи.

Практика може проводитись розосереджено на протязі навчального року.

Примітка  
Навчальної спеціальності затвердженої Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, яка має право змінювати умови, обсяги та форми підсумкового контролю дисциплін вибіркового циклу (дисциплін самостійного вибору навчального закладу).

**Навчальний план**  
Галузь знань: 1401 "Сфера обслуговування"  
Напрямок підготовки: 140103 "Туризм"  
Спеціальність: 5.14010301  
"Туристичне обслуговування"  
Форма навчання: денна

Затверджую:  
Ректор \_\_\_\_\_ І. С. Цепенда  
"\_\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.

**Графік навчального процесу**

вересень	жовтень	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень										
1-7	8-14	15-21	22-28	29-5.10	11-17	18-24	25-31	1.06-7	8-14	15-21	22-28	29-5.07	6-12	13-19	20-26	27-2.08	3-9	10-16	17-23	24-30	
К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К	К

Теор. навч. -  Екз. сем. -  Держ. екс. -  Каникули -   
Навчальна практик. -  Технологічна практика -

Зведені дані за бюджетом часу

курс	Теорет. навчання		Виробнич. практика		Держ. екзамен	Каникули	Всього	
	Тижні	Години	Навчання	Технолог.				
								Екз.
I	30	1620	4	1	7		10	52
II	30	1620	4	1	8		10	52
III	14	756	3	1	4	2		22
Всього	74	3996	11	1	19	2	20	126

**ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

Шифр за ОПП	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПРАКТИКИ	Розподіл за семестрами		Кількість годин														Розподіл годин на тиждень за курсами і семестрами																	
		Екзамен	Заліки	Курс. робіт	Практика	загальний обсяг	Кредити на навч.	Кредити ECTS	всього	з них:							Самостійна робота	І курс				II курс				III курс				IV курс					
										Аудиторні лекції	лабораторні	практичні, семінарські	Консультації до курсових	індивідуальні	семестри			семестри		семестри		семестри		семестри		семестри		семестри		семестри		семестри		семестри	
															1	2		3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25											

<b>1. Цикл соціально-гуманітарної підготовки</b>																									
1	Основи філософських знань	1				54	1	1,5	34	34	24		10			20	2								
2	Історія України	1				54	1	1,5	34	34	24		10			20	2								
3	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3				54	1	1,5	26	26	16		10			28			2						
4	Історія української культури		2			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
5	Основи психології		4			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
6	Соціологія		3			54	1	1,5	34	34	24		10			20			2						
7	Основи правознавства		1			54	1	1,5	34	34	24		10			20	2								
8	Іноземна мова (за професійним спрямуванням, англ.)	3	1			216	4	6,0	120	120			120			96	2	2	2	2					
9	Етика й естетика		2			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
10	Друга іноземна мова (за професійним спрямуванням, нім.)	3				162	3	4,5	94	94			94			68	2	2	2	2					
11	Фізичне виховання		4			162	3	4,5	120	120			120			42	2	2	2	2					
<b>Усього</b>		<b>5</b>	<b>7</b>			<b>972</b>	<b>18</b>	<b>27,0</b>	<b>574</b>	<b>574</b>	<b>172</b>		<b>402</b>			<b>398</b>	<b>12</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>8</b>					

<b>2. Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загально-економічної підготовки</b>																									
1	Вища математика		4			108	2	3,0	60	60	30		30			48			2	2					
2	Економічна теорія		2			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
3	Безпека життєдіяльності		2			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
4	Екологія		1			54	1	1,5	34	34	24		10			20	2								
5	Основи охорони праці		2			54	1	1,5	26	26	20		6			28			2						
6	Інформаційні системи та технології	4				216	4	6,0	116	116	38		78			100			2	2	4				
7	Рекреаційна географія	4				108	2	3,0	60	60	44		16			48			2	2	2				
<b>Усього</b>		<b>2</b>	<b>5</b>			<b>648</b>	<b>12</b>	<b>18,0</b>	<b>348</b>	<b>348</b>	<b>196</b>		<b>152</b>			<b>300</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>4</b>				

<b>3. Цикл професійної та практичної підготовки</b>																									
1	Технологія і організація туристичного обслуговування	2	1	2		216	4,0	6,0	120	120	60		50	10		96	4	4							
2	Туристичне краєзнавство		3			54	1,0	1,5	34	34	24		10			20			2						
3	Організація екскурсійного обслуговування		5			108	2,0	3,0	54	54	40		14			54					2	2			
4	Правове регулювання в туристичній діяльності		3			54	1,0	1,5	34	34	24		10			20			2						
5	Економіка підприємства		3			108	2,0	3,0	34	34	24		10			74			2						
6	Основи менеджменту		5	5		108	2,0	3,0	64	64	40		14	10		44					2	2			
7	Основи маркетингу		4			108	2,0	3,0	28	28	20		8			80					2				
8	Організація готельного обслуговування	2	1			108	2,0	3,0	60	60	44		16			48	2	2							
9	Організація ресторанного обслуговування		3			54	1,0	1,5	34	34	24		10			20					2				
10	Охорона праці в галузі		5			54	1,0	1,5	28	28	20		8			26						2			
11	Географія туризму	2	1			108	2,0	3,0	60	60	34		26			48	2	2							
12	Навчальна практика				2	54	1,0	1,5								54									
13	Технологічна практика				2,3	594	11,0	16,5								594									
14	Виробнич. практика				4,5	432	8,0	12,0								432									
<b>Усього</b>		<b>6</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>2160</b>	<b>40</b>	<b>60</b>	<b>550</b>	<b>550</b>	<b>354</b>		<b>176</b>	<b>20</b>		<b>1610</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>8</b>				

4. Цикл дисциплін самостійного вибору навчального закладу (вибіркові дисципліни)																
Цикл соціально-гуманітарної підготовки																
1	Історія туризму		1		54	1	1,5	34	34	24	10		20	2		
2	Основи музеєзнавства		4		54	1	1,5	26	26	20	6		28		2	
Усього			2		108	2	3	60	60	44	16		48	2	2	
Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загальноосвітньої підготовки																
1	Туристичне країнознавство	5			108	2	3,0	54	54	40	14		54		2	2
2	Основи медичних знань і валеологія		5		54	1	1,5	28	28	20	8		26		2	
Усього		1	1		162	3	5	82	82	60	22		80		2	4
Цикл професійної та практичної підготовки																
1	Туристичні ресурси України		5		54	1	1,5	28	28	20	8		26		2	
2	Професійний етикет		3		54	1	1,5	34	34	24	10		20		2	
3	Іноземна мова (англ.) туристичної індустрії	2; 4	5		270	5	7,5	148	148		148		122	2	2	2
4	Друга іноземна мова (нім.) туристичної індустрії	3; 5			270	5	7,5	148	148		148		122	2	2	2
5	Польська мова	2; 4	1		378	7	10,5	176	176		176		202	2	2	4
6	Організація анімаційних послуг в туризмі		5		54	1	1,5	28	28	20	8		26		2	
7	Організація харчування туристів		4		54	1	1,5	26	26	16	10		28		2	
8	Рекламна діяльність в туризмі		5		54	1	1,5	28	28	20	8		26		2	
Державна атестація					162	3	4,5						162			
Усього		6	7		1350	25	37,5	616	616	100	516		734	6	6	8
Всього за навчальним планом																
Всього за ООП підготовки молодшого спеціаліста (разом)																
Всього разом із загальноосвітньою підготовкою																
Гранично допустимі навантаження студента																
Усього																
(Предметів) дисциплін, що вивчаються																
Курсових проєктів (робіт)																
Екзаменів																
Заліків																

VI Перелік необхідних лабораторій, кабінетів і майстерень																
Найменування кабінетів:																
Навчальна практика	2	1	№ п/п													
Виробнича (Технологічна) практика	2;3	11	1.	Гуманітарних і соціально-економічних дисциплін												
Виробнича практика	4;5	8	2.	Лінгвістичний												
Державна атестація.	1.Комплексний фаховий екзамен: (Перелік навчальних дисциплін, що виносяться на державний екзамен) -Технологія і організація туристичного обслуговування -Географія туризму -Основи менеджменту -Охорона праці в галузі 2.Екзамен з іноземної мови		3.	Охорони праці і безпеки життєдіяльності												
			4.	Фізичного виховання												
			5.	Технології і організації туристичного обслуговування												
			6.	Красознавства та країнознавства												
			Найменування лабораторій:													
			1.	Інформатики і комп'ютерної техніки												
2.	Навчальна їдальня, кухня, бар															
3.	Навчальний ЛОК "Верховина"															
4.	Навчальна туристична фірма															

#### VII. Пояснення до навчального плану.

Початок занять - 1 вересня

На основі графіку навчального процесу навчальний заклад щороку розробляє для кожної навчальної групи графік навчального процесу з дотриманням загальної тривалості теоретичного навчання, екзаменаційних сесій і також строків проведення зимових канікул.

Розподіл годин на семінарські та практичні заняття здійснюють циклові комісії відповідно до навчального процесу.

Навчальному закладу надається право вносити необхідні зміни в перелік кабінетів, лабораторій з урахуванням профілю підготовки спеціалістів та переліку навчальних дисциплін за вибором.

Години самостійного навчання, передбачені навчальним планом, враховуються при складанні робочих навчальних програм, але в педагогічне навантаження не включаються.

При проведенні навчальної практики та практичних занять з навчальних дисциплін "Іноземна мова", "Інформаційні системи та технології" академічна група розподіляється на дві підгрупи.

Практика може проводитись розосереджено на протязі навчального року.

#### Примітка

Навчальний план спеціальності затверджений Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, яка має право змінювати умови, обсяги та форми підсумкового контролю дисциплін вибіркового циклу (дисципліни самостійного вибору навчального закладу).



**АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІН**  
**напряму підготовки ( для ОКР «Молодший спеціаліст»)**

**Галузь знань** 1401 «Сфера обслуговування»

**Напряму підготовки** 140103 «Туризм»

**Спеціальність** 5.14010301 (242) Туризм

**I. ЦИКЛ СОЦІАЛЬНО – ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**Предмет:** *Основи філософських знань*

**Статус:** нормативна

**Рік ,семестр:** 1 рік, 1 семестр

**Мета:** надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії.

**Завдання:** ознайомлення з кращими зразками філософського знання; формування вмінь самостійно критично мислити під час аналізу суперечливих явищ суспільного життя насамперед у сфері економіки.

**Предмет:** світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з погляду відношення «людина — світ».

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Предмет і система філософії.
2. Філософія Стародавнього світу.
3. Філософія Середніх віків та доби Відродження.
4. Філософія Нового часу та Просвітництва.
5. Німецька класична філософія.
6. Сучасна філософія.
7. Українська філософія.
8. Проблеми онтології.
9. Проблеми гносеології.
10. Проблеми соціальної філософії.

**Форми контролю:** екзамен

**Предмет:** *Історія України*

**Статус:** нормативна

**Рік ,семестр:** 1 рік, 1 семестр

**Мета:** надання знань про сутність соціально-політичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх об'єктивну зумовленість, взаємозв'язки та взаємозалежності.

**Завдання:** вироблення вмінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з епохами; формування свідомості громадянина й патріота України.

**Предмет:** історична діяльність і суспільне життя українського народу в соціально-політичній та державотворчій сферах суспільства.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Історичні передумови формування української державності.
2. Київська Русь, її суспільно-політичний розвиток.
3. Українські землі у складі іноземних держав. Виникнення українського козацтва (кінець XIV—XVII ст.).
4. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б.Хмельницького (середина XVII ст.).

5. Занепад Української козацької держави. «Велика Руїна» (друга пол. XVII ст.).
6. Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна ліквідація української державності (кінець XVII—XVIII ст.)
7. Суспільний розвиток українських земель у складі Російської та Австрійської імперій у XIX ст.
8. Україна на початку XX ст. Український національно-визвольний рух і державотворчі процеси у 1917—1921 рр.
9. Україна в складі СРСР (1922—1939 рр.).
10. Україна в роки Другої світової війни (1939—1945 рр.).
11. Суспільний розвиток України у повоєнний період та в умовах “відлиги” (друга пол. 40-х—85 рр.).
12. Суспільно-політичний розвиток України в умовах незалежності.

*Форми контролю:* екзамен

Предмет: **Українська мова (за професійним спрямуванням)**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

**Мета:** формування системи знань зі специфіки української професійної мови, фахової термінології як основи професійної мови та стилістики службових документів.

**Завдання:** вивчення теоретичних засад нормативності української літературної мови, вироблення навичок правильного використання різних мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування, складання ділових паперів, усного й писемного фахового мовлення, роботи з діловими текстами.

**Предмет:** лексика, фразеологія, лексикографія, синтаксис.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Українська літературна мова та її стилі.
2. Українська орфографія.
3. Лексичний склад української літературної мови, його застосування в ділових документах.
4. Українська фразеологія ділової мови.
5. Українська морфологія та її застосування у ділових документах.
6. Синтаксичні засоби, їх місце в ділових паперах.
7. Українська пунктуація.

*Форми контролю:* екзамен

Предмет: **Історія української культури**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

**Мета** навчальної дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід’ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

**Завдання** курсу полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основами сучасних підходів до історії національної культури, особливостями історичного розвитку української культури, виявити її зв’язок з соціальними, політичними, цивілізаційними, побутовими, мистецькими явищами і процесами, навчити студентів вільно оперувати сучасними концептами історичної культурології та широким фактологічним матеріалом.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Філософсько-теоретичні основи історії української культури
2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури
3. Особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

4. Культурні традиції українського Ренесансу (XIV – I пол. XVII ст.).
5. Особливості української культури II пол. XVII – XVIII ст.
6. Українська культура кін. XVIII – поч. XX ст. Національно-культурне відродження в Україні
7. Особливості української культури XX ст.
8. Специфіка української соціокультурної ситуації сьогодення

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Основи психології**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік ,4 семестр

**Мета** “Основи психології” – стимулювання та корекція процесу всебічного (особистісного, соціального, професійного) становлення майбутнього спеціаліста в галузі телекомунікації, допомога кожному студенту усвідомити цілісність і унікальність власної особистості, сприяння значному просуванню на шляху професійного вдосконалення.

**Завдання** курсу полягає у формуванні вміння розпізнавати й правильно оцінювати найхарактерніші соціально-психологічні ситуації професійної діяльності; усвідомлення значущості конструювання й реалізації перспективних програм професійного самовдосконалення на основі об’єктивного психологічного самоаналізу, саморозвитку, постійної праці над собою; оволодіння психологічним і педагогічним інструментарієм цілеспрямованого впливу на особистість і групу в системі професійних відносин.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Психологічна наука, її розвиток та сучасний стан.
2. Основні галузі психологічного знання. економічна психологія.
3. Проблема особистості у психології. спрямованість як провідна підструктура особистості.
4. Психологічні засади діяльності та здібностей людини.
5. Психічні процеси, їх функції та розвиток.
6. Темперамент та характер.
7. Основи психології спілкування.
8. Розвиток особистості. “я – концепція”. психологічний захист.
9. Емоційні стани людини та їх корекція.
10. Об’єкт і предмет педагогіки. виховання та його основні методи. самовиховання.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Соціологія**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

**Мета:** формування системи знань про основні поняття соціології; усвідомлення сутності соціального життя та соціальної структури суспільства; набуття навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

**Завдання:** опанування сутністю і змістом соціологічної науки, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки.

**Предмет:** соціальні відносини і процеси в суспільстві.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Соціологія як наука, її предмет і методи.
2. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.
3. Особистість у системі соціальних зв’язків.
4. Соціологія культури.

5. Соціологія політики.
6. Економічна соціологія.
7. Соціологія праці та управління.
8. Соціологія релігії.
9. Соціологія конфлікту.
10. Соціологія молоді та сім'ї.
11. Організація соціологічних досліджень.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Основи правознавства**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

**Мета:** формування системи знань з основ теорії держави і права; засвоєння методів правового регулювання економіки; з'ясування засад юридичного забезпечення підприємницької та господарської діяльності.

**Завдання:** формування правової свідомості та правової культури; з'ясування проблем становлення державності та правової системи України, демократичної держави соціально-правового спрямування; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь користування нормативно-правовими актами.

**Предмет:** правові відносини в суспільстві.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Основи теорії держави і права.
2. Конституційне право України.
3. Адміністративне право.
4. Фінансове право.
5. Банківське право.
6. Цивільне право.
7. Трудове право.
8. Кримінальне право.
9. Судові та правоохоронні органи України.
10. Вирішення господарських спорів.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Іноземна мова (за професійним спрямуванням, англійська)**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

**Мета:** формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

**Завдання:** набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики; перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру.

**Предмет:** лексика, граматики і фонетика іноземної мови.

**Зміст дисципліни** розкривається в розділах програми:

1. Фонетичні норми іноземної мови.
  2. Нормативна граматики іноземної мови.
  3. Аудіювання та мовлення.
  4. Читання.
  5. Лексичний мінімум: 1100 лексичних одиниць.
- Категорії буття.

- Географічні, демографічні, економічні та політичні дані країни світу, мова якої вивчається, та України.
- Лексика професійного спілкування.
- Лексика ділових контактів.
- Особливості діалогу професійно орієнтованого характеру.
- 6. Мовленнєвий етикет спілкування.
- 7. Елементи усного та письмового перекладу інформації з іноземної мови.
- 8. Ділове листування.
- 9. Професійно орієнтовані джерела.
- 10. Електронні іншомовні джерела.

*Форми контролю:* залік, екзамен

Предмет: **Етика й естетика**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

**Мета** вивчення дисципліни «Етика та естетика» – підготовка фахівців туризму, які володіють високоморальною і естетичною культурою, поєднують принципи і норми моралі, високу духовність та правову цінність у правозахисній сфері.

**Завдання** дисципліни етики та естетики є:

- дати глибокі систематизовані знання основних положень етичної і естетичної теорії, естетичної культури, природи моральних і естетичних цінностей, принципів і норм загальнолюдської моралі та культури фахової діяльності, поведінки і спілкування;
- розширити коло вузькопрофесійних інтересів студентів, познайомити їх з цінностями світової культури, сформувані художні смаки, естетичні потреби;
- сформувані вміння творчого використання морального і естетичного знання у ефективному вирішенні службових задач, в підвищенні професійної майстерності;

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Естетика як наука. Предмет і задачі естетики.
2. Художні епохи та напрямки в мистецтві минулого.
3. Антична естетика
4. Естетика епохи Ренесансу.
5. Художні напрямки в мистецтві. Новітнього періоду.
6. Етика як наука про мораль. Предмет і задачі, принципи, категорії.
7. Етика та етикет. Культура міжособистісного спілкування.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Друга іноземна мова (за професійним спрямуванням, німецька)**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр

**Мета:** формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

**Завдання:** набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики; перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру.

**Предмет:** лексика, граматики і фонетика іноземної мови.

**Зміст дисципліни** розкривається в розділах програми:

1. Фонетичні норми іноземної мови.
2. Нормативна граматики іноземної мови.

3. Аудіювання та мовлення.
4. Читання.
5. Лексичний мінімум: 1100 лексичних одиниць.
  - Категорії буття.
  - Географічні, демографічні, економічні та політичні дані країни світу, мова якої вивчається, та України.
  - Лексика професійного спілкування.
  - Лексика ділових контактів.
  - Особливості діалогу професійноорієнтованого характеру.
6. Мовленнєвий етикет спілкування.
7. Елементи усного та письмового перекладу інформації з іноземної мови.
8. Ділове листування.
9. Професійно орієнтовані джерела.
10. Електронні іншомовні джерела.

*Форми контролю:* екзамен

Предмет: **Фізичне виховання**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

**Мета:** формування фізичної культури особистості, здатної самостійно організувати і вести здоровий спосіб життя.

**Завдання:** вивчення засад здорового способу життя; виховання потреби у фізичному самовдосконаленні; набуття спортивно-технічних умінь і навичок та формування навичок самоконтролю в процесі фізичного вдосконалення.

**Предмет:** організація фізичного виховання як компоненти здорового способу життя.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Основи здорового способу життя.
2. Методи оцінювання стану фізичного здоров'я студентів.
3. Теоретично-методичні основи оздоровчого тренування.
4. Підготовчо-відновлювальні форми фізичної активності.
5. Методика підвищення функціональних можливостей і рівня фізичного стану організму.
6. Основи техніки фізичних вправ.

*Форми контролю:* залік

## ІІ. ЦИКЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ, ПРИРОДНИЧО – НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: **Вища математика**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

**Мета:** засвоєння базових математичних знань.

**Завдання:** застосування математичних знань у процесі розв'язання економічних задач, побудови економіко-математичних моделей; розвиток аналітичного мислення.

**Предмет:** загальні математичні закони.

**Зміст дисципліни** розкривається темах:

1. Елементи теорії матриць та визначників.
2. Загальна теорія систем лінійних рівнянь.
3. Лінії на площині.
4. Криві другого порядку.
5. Границі функції.

6. Неперервність функції.
7. Похідна функції.
8. Диференціал функції однієї змінної.
9. Основні теореми диференціального числення.
10. Диференційованість функції багатьох змінних.
11. Дослідження функції багатьох змінних на екстремум, умовний екстремум.
12. Невизначений інтеграл.
13. Визначений інтеграл.
14. Диференціальні рівняння 1-го порядку.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Економічна теорія**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

**Мета:** формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

**Завдання:** вивчення загальних засад економічного життя суспільства, закономірностей розвитку економічної системи, механізму дії економічних законів і використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення принципових рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції.

**Предмет:** економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, ідеологічними, національними та іншими інститутами суспільства.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Економічна теорія як фундаментальна суспільна наука.
2. Виробництво і його основні чинники. Суспільний продукт.
3. Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні.
4. Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності.
5. Відносини власності в економічному житті суспільства.
6. Товарне виробництво і товарно-грошові відносини.
7. Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки.
8. Змішана економіка та її типи.
9. Суспільний продукт і його форми. Національний дохід.
10. Економічне зростання і його чинники.
11. Розподіл національного доходу. Споживання, заощадження і добробут людини.
12. Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Безпека життєдіяльності**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

**Мета** вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

**Завдання** вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої

відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.
2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.
3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.
  - 3.3.1. Пожежна безпека
  - 3.3.2. Радіаційна безпека.
  - 3.3.3. Хімічна безпека.
4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.
5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.
6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.
7. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Екологія**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

**Мета:** надання знань про основні закономірності взаємодії людини, суспільства і природи; формування екологічного мислення та екологічної свідомості людини.

**Завдання:** вивчення механізму управління процесами природокористування та охорони довкілля, специфіки використання адміністративних, правових, економічних і виховних важелів впливу на природокористувачів.

**Предмет:** механізми управління процесами природокористування та охорони природи.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Предмет, метод і завдання екології.
2. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на довкілля.
3. Господарський механізм управління природокористуванням.
4. Правове регулювання охорони природного середовища.
5. Економічні методи управління природокористуванням і охороною природного середовища.
6. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища.
7. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Основи охорони праці**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

**Метою** вивчення дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та



колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

**Завдання** вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Вступ. Загальні питання охорони праці.
2. Правові та організаційні основи охорони праці.
3. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.
4. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці
5. Профілактика травматизму та професійних захворювань.
6. Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук.
7. Електромагнітні поля та випромінювання радіочастотного діапазону.
8. Випромінювання оптичного діапазону. Іонізуюче випромінювання.
9. Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень.
10. Основи виробничої безпеки. Загальні вимоги безпеки
11. Електробезпека. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Інформаційні системи та технології**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета** дисципліни "Інформаційні системи та технології" - дати студентам, майбутнім фахівцям у сфері управління туристичним бізнесом, комплекс знань, умінь і навичок, необхідних для підвищення ефективності професійної діяльності за допомогою засобів інформаційних технологій.

**Завдання дисципліни:**

- ознайомити студента з апаратним і програмним забезпеченням інформаційних технологій в туризмі;
- розглянути склад технічного і програмного забезпечення туристичної організації, застосування систем управління базами даних у сфері туризму;
- ознайомити студентів з основами побудови і функціонування локальних і глобальних комп'ютерних мереж, захисту інформації в комп'ютерних мережах, з основами побудови автоматизованих систем управління підприємством сфери туризму;
- дати студентам, майбутнім фахівцям у сфері туризму, глибокі і систематизовані знання про прикладні програми з формування, просування і реалізації туристського продукту, автоматизованих систем бронювання і резервування, систем автоматизації управління готельним і ресторанним бізнесом;
- розглянути інформаційні технології електронної комерції в туризмі, а також використання мультимедіа і Інтернету у практиці туристичного бізнесу;
- сформувати у студентів уміння і навички використання прикладного програмного забезпечення в соціально-культурному сервісі і туризмі.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Теоретичні основи інформації. Структура інформаційної системи.
2. Комп'ютерні мережі та Інтернет. Організація програмного забезпечення комп'ютера.
3. Операційні системи. Сервісне програмне забезпечення. Прикладне програмне забезпечення.

4. Текстові та графічні редактори. Табличні процесори. Системи управління базами даних. Експертні і навчальні системи.
  5. Основні напрями розвитку інформаційних технологій у туризмі.
  6. Апаратне і програмне забезпечення інформаційних технологій у туризмі.
  7. Засоби комунікації і зв'язку. Засоби оргтехніки у сфері туризму. Інформаційні технології в туризмі на базі Microsoft Office .
  8. Бази даних, системи управління базами даних. Інформаційно-пошукові системи для туристичних організацій .
  9. Використання засобів мультимедіа у практиці туристичного бізнесу.
  10. Основи глобальних комп'ютерних мереж. Локальні обчислювальні мережі і системи зв'язку в туризмі.
  11. Захист інформації в комп'ютерних мережах підприємств сфери туризму.
  12. Інформаційні технології електронної комерції в туризмі.
  13. Стратегія розробки і впровадження інформаційних систем у туризмі.
  14. Інформаційні системи менеджменту. Пакети управління туристичними фірмами. Автоматизовані системи бронювання і резервування в туризмі.
  15. Системи автоматизації управління готельним бізнесом.
  16. Системи автоматизації управління ресторанним бізнесом і індустрією розваг.
- Форми контролю:* екзамен

Предмет: **Рекреаційна географія**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

**Метою курсу** "Рекреаційна географія" — є ознайомлення студентів з основними поняттями рекреаційної діяльності, формування уявлення про роль рекреаційних ресурсів у сфері рекреаційних послуг та необхідність їх раціональної експлуатації та охорони.

**Завдання курсу:**

- ознайомити з понятійно-термінологічним апаратом рекреаційної географії;
- розкрити зміст поняття рекреаційної діяльності;
- охарактеризувати особливості рекреаційних ресурсів, методів їх використання та оцінки;
- висвітлити механізм рекреаційного районування.

Предметом вивчення є територіальна організація рекреаційної діяльності.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Рекреаційна географія як наука.
2. Рекреаційна діяльність.
3. Рекреаційні потреби: сутність, диференціація, взаємодія.
4. Рекреаційно-ресурсний потенціал.
5. Рекреаційне природокористування й охорона природи.
6. Основи формування та функціонування рекреаційних комплексів.
7. Рекреаційне районування.

*Форми контролю:* екзамен

### III. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: **Технологія і організація туристичного обслуговування**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

**Метою** навчальної дисципліни «Технологія та організація туристичної діяльності» є формування базових теоретичних знань, здобуття практичних навичок щодо створення туристичного підприємства, отримання ліцензії на здійснення туристичної діяльності та

окремих її видів, формування туристичної пропозиції тур фірмою, проектування турів та маршрутів, документального забезпечення подорожі, технології збуту туристичного продукту з використанням різних методів продажу.

**Завданнями** у освоєнні навчальної дисципліни «Технологія та організація туристичної діяльності» стали: формування у студентів сучасного ділового мислення, набуття професійної компетентності, підприємницьких навичок, ініціативності та уміння бачення перспективних рішень актуальних виробничих питань.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Поняття туристичної діяльності. Місце та значення в економіці України. Основні поняття та визначення.
2. Історичні етапи розвитку туристичної діяльності в Україні.
3. Функції системи управління туризмом в Україні.
4. Нормативно-правове регулювання туристичною діяльністю в Україні.
5. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної діяльності в Україні.
6. Фактори, що впливають на розвиток туризму. Класифікація туризму за видами та формами
7. Сегменти сфери туристичних послуг. Транспортний комплекс України. Готельна індустрія України. Ринок екскурсійних послуг
8. Форми і види туристичної діяльності. Туристична діяльність і її структура. Стратегія туристичної діяльності
9. Виробники та споживачі туристичних послуг.
10. Технологія діяльності туроператорів на ринку туристичних послуг.
11. Технологія співпраці туроператора з постачальниками туристичних послуг.
12. Технологія співпраці туроператора та іноземних meet-компаній.
13. Технологія діяльності турагентів на ринку туристичних послуг.
14. Технологія управління збутом туристичного продукту.
15. Державне регулювання туристичної діяльності в Україні. Правові основи туристичної діяльності.
16. Сучасна структура управління туристичною діяльністю в Україні.
17. Особливості ліцензування туроператорів та турагентів в туристичній діяльності. Стандартизація та сертифікація в сфері туристичної діяльності
18. Технологія проектування програми туру. Розробка ідеї туру. Пошук та відбір партнерів і постачальників.
19. Формування основного та додаткового набору послуг. Експериментальна перевірка туру
20. Технологія створення туристичного продукту. Класифікація турів і маршрутів
21. Технологія формування програми туру. Технологія розрахунку вартості туру
22. Документальне забезпечення процесу створення та реалізації туристичного продукту.
23. Безпека в галузі туризму. Технологія страхування в турдіяльності
24. Туристичні формальності. Паспортні формальності. Візові формальності. Класифікація віз. Митні та валютні формальності. Санітарно-епідеміологічні формальності.
25. Технологія споживання туристичних послуг. Технологія гостинності . Технологія після продажного обслуговування
26. Технологія ведення туристичної документації. Туристичний ваучер.
27. Класифікація партнерських угод в галузі туризму.
28. Документи по роботі з постачальниками туристичних послуг. Документи, що регламентують взаємовідносини туроператорів і туристів.
29. Інформаційні технології в діяльності туристичних підприємств. Використанням інформаційних технологій в туристичній діяльності.

Технологія on-line бронювання турів. Прикладні програми по формуванню та реалізації туристичного продукту.

30. Особливості рекламної діяльності в туризмі

31. Міжнародне співробітництво в галузі туризму. Міжнародні акти, що регулюють туристичну діяльність. Міжнародні організації, які діють в галузі туризму

*Форми контролю:* залік, екзамен

Предмет: **Туристичне краєзнавство**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

**Метою** дисципліни є формування знань з теоретичних засад туристичного краєзнавства, розкриття особливостей розвитку туристичного краєзнавства в Україні, ознайомлення з туристичним потенціалом України та окремих її районів.

**Завдання** курсу:

- розкрити понятійно-термінологічний апарат туристичного краєзнавства;
- показати роль туристичної картографії в розвитку туристичного краєзнавства;
- визначити загальні тенденції розвитку туризму в Україні;
- сформувати у студентів знання про туристичні ресурси та спеціалізацію різних туристичних районів України.

Предметом вивчення є окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу України.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання.
2. Історичні аспекти туристичного краєзнавства в Україні.
3. Туристична картографія, як засіб туристичного краєзнавства.
4. Стан та перспективи розвитку галузі туризму в Україні.
5. Туристичні ресурси України.
6. Характеристика туристичного потенціалу та видів туризму окремих районів України.
7. Київ – туристичний центр світового значення. (область (місто) де знаходиться навчальний заклад)

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Організація екскурсійного обслуговування**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Організація екскурсійного обслуговування» є ознайомлення студентів з історичним процесом розвитку екскурсійної справи, теорією і методикою екскурсійної роботи, підготовки кваліфікованих фахівців туристично-екскурсійної сфери, виховання свідомих будівників нової незалежної держави.

**Завданнями** вивчення дисципліни «Організація екскурсійного обслуговування» є:

- розкриття витоків екскурсійної справи, особливостей вітчизняного екскурсознавства на всіх етапах розвитку, аналіз сучасного стану, перспективи розвитку екскурсійної діяльності;
- вивчення теоретичних основ екскурсійної справи: сутності екскурсії, її основних ознак і функцій, класифікації екскурсії, формування екскурсійної тематики, застосування елементів педагогіки, психології, логіки в екскурсіях;
- опрацювання питань технології створення нової екскурсії, особливостей застосування методичних прийомів показу та розповіді;

- вивчення шляхів удосконалення професійної майстерності екскурсоводів, забезпечення якості екскурсійних послуг.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Вступ. Історія екскурсійної справи.
2. Управління та організація екскурсійними послугами.
3. Теорія екскурсійної справи.
4. Методика розробки екскурсії.
5. Методика екскурсійного показу.
6. Методика розповіді в екскурсії.
7. Методика проведення екскурсії.
8. Особливості проведення екскурсій за різною тематикою.
9. Професія – екскурсовод.
10. Професійна майстерність екскурсовода.
11. Якість екскурсії, способи її оцінки.

**Форми контролю:** екзамен

**Предмет:** *Правове регулювання в туристичній діяльності*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 1 семестр

**Мета** вивчення: формування у майбутніх бакалаврів навичок оволодіння сукупністю знань з правового регулювання відносин у сфері туризму. Знання та вміння аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують надання готельних, ресторанних та санаторно-курортних послуг.

**Завдання вивчення:** вміння застосовувати набуті теоретичні знання у сфері виробничої або соціальної діяльності та при вирішенні практичних питань і конкретних професійних ситуацій у сфері туризму.

**Предмет вивчення** у дисципліні: сукупність правовідносин, що виникають у сфері туризму.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Правове регулювання відносин у сфері туризму. Законодавчі акти в сфері туризму.
2. Цивільно-правові зобов'язання та договори.
3. Правовий режим міжнародної туристичної діяльності. Міжнародні нормативні акти.
4. Регламентація міжнародної туристської діяльності у законодавстві України.
5. Порядок оформлення виїзду українських громадян за кордон.
6. Поняття та види підприємницької діяльності в галузі туризму.
7. Правове регулювання підприємницької діяльності в галузі туризму.
8. Правові засади державного регулювання підприємницької діяльності в галузі туризму.
9. Юридична відповідальність за порушення у сфері підприємницької діяльності.
10. Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності.
11. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

**Форми контролю:** залік

**Предмет:** *Економіка підприємства*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

**Мета:** надання теоретичних знань і практичних навичок з прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

**Завдання:** вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі; формування вмінь ефективного використання ресурсного і

виробничо-господарського потенціалу; забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва.

**Предмет:** закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Підприємство в сучасній системі господарювання.
2. Трудові ресурси.
3. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси.
4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства.
5. Система планування на підприємстві.
6. Організація виробництва та його обслуговування.
7. Продукція: сутність, різновиди та конкурентоспроможність.
8. Витрати підприємства.
9. Результативність діяльності підприємства.
10. Антикризова діяльність підприємства.

**Форми контролю:** залік

Предмет: **Основи менеджменту**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета:** формування системи базових знань у сфері менеджменту, усвідомлення концептуальних засад системного управління організаціями.

**Завдання:** вивчення основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями.

**Предмет:** система управління організацією.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Поняття і сутність менеджменту.
2. Організація як об'єкт управління.
3. Прийняття управлінських рішень.
4. Планування в організації.
5. Організація як функція управління.
6. Мотивація.
7. Управлінський контроль.
8. Лідерство.
9. Управління конфліктами та стресами.
10. Ефективність управління.

**Форми контролю:** екзамен

Предмет: **Основи маркетингу**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Мета:** формування системи знань щодо базових категорій маркетингу, його принципів і методів, головних інструментів і технології вивчення ринку та організації маркетингової діяльності.

**Завдання:** вивчення основних понять, систем і алгоритмів маркетингу; набуття практичних навичок розв'язання конкретних маркетингових завдань; формування вмінь творчого пошуку резервів удосконалення маркетингової діяльності підприємства.

**Предмет:** процеси й методи вивчення та задоволення потреб споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Сутність маркетингу і його сучасна концепція.

2. Класифікація маркетингу та його основні категорії.
3. Маркетингові дослідження.
4. Сегментація та позиціонування на ринку.
5. Маркетингова товарна політика.
6. Маркетингова цінова політика.
7. Маркетингова політика розподілу.
8. Маркетингова політика комунікацій.
9. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства  
*Форми контролю:* залік

Предмет: **Організація готельного обслуговування**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

**Метою** викладання дисципліни є формування навичок з аналізу технологічних процесів по прийому, розміщенню та обслуговуванню в готелях, туркомплексах і курортах та пріоритетних напрямів їх розвитку, аналіз та оцінка системи заходів щодо безпеки проживання в готелях, формування навичок з аналізу технологічних процесів по обслуговуванню бізнес-послуг, рекреаційних послуг в готелях і туркомплексах.

**Завданням** вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань:

- формування та аналізу організаційних структур управління підприємств розміщення;
- застосування сучасних методів класифікації засобів розміщення в Україні та за кордоном;
- аналізування особливостей готельних послуг;
- оцінювання ефективності й результативності роботи в службах готелів.

**Предмет** вивчення дисципліни - технологічні механізми функціонування та обслуговування в готелях, курортах, туркомплексах.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Організація та технологія роботи СПО
2. Організація роботи в СПО
3. Посадові обов'язки працівників.
4. Робота зі скаргами.
5. Технологічний взаємозв'язок вестибюльної служби з поверховою службою готелю.
6. Нормативно - експлуатаційні документи СПО
7. Якість надання послуг.
8. Організація роботи СПО.
9. Технологія бронювання номерів та місць в готелі.
10. Організація та технологія роботи поверхневої служби готелю.
11. Посадові обов'язки зав. поверхом (секцією).
12. Технологія розміщення сповивачів послуг з урахуванням плану обслуговування.
13. Посадові обов'язки оператора автоматизованого розрахунку.

*Форми контролю:* залік, екзамен

Предмет: **Організація ресторанного обслуговування**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

**Мета** вивчення дисципліни полягає в:

- наданні студентам комплексу спеціальних знань про особливості обслуговування на підприємствах ресторанного господарства;
- формуванні у студентів системного мислення й комплексу знань у галузі ресторанного обслуговування .

**Завдання:**

- класифікація послуг підприємств ресторанного господарства, вимоги до послуг ресторанного господарства;
- менеджмент обслуговуючої системи закладів ресторанного господарства;
- організація обслуговування банкетів і прийомів;
- організація обслуговування іноземних туристів.

**Предметом** вивчення дисципліни є характеристика типів, класів закладів ресторанного господарства та їх класифікація; послуги, що надають заклади ресторанного господарства; загальні принципи організації повсякденного обслуговування споживачів у ресторані; організація обслуговування споживачів із використанням “шведської лінії” або “шведського столу”; організація обслуговування банкетів і прийомів; організація обслуговування іноземних туристів.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Форми обслуговування та особливості їх застосування під час презентацій, свят.
2. Кейтерінг.
3. Кваліфікаційні вимоги до персоналу ресторанів.
4. Організація харчування у номерах готелів.
5. Організація дієтичного харчування.
6. Класифікація та оснащення підприємств громадського харчування.
7. Асортимент посуду, приладів, ресторанної білизни.
8. Технологічний процес обслуговування в ресторані.
9. Спеціальні форми обслуговування на підприємствах харчування.
10. Обслуговування учасників конференцій, семінарів, переговорів.
11. Види банкетів, їх класифікація.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Охорона праці в галузі**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Мета** вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов’язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

**Завдання** вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров’я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.
2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.
3. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях
4. Система управління охороною праці в організаціях туристичної діяльності.
5. Охорона праці і техніка безпеки в сучасних готелях, туристичних комплексах, її принципи та нормативно-законодавча база. Виробнича санітарія і гігієна, електробезпека.
6. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об’єктах. Дії чергового персоналу при евакуації людей.
7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.
8. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності



9. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві
10. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці  
*Форми контролю:* екзамен

Предмет: *Географія туризму*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

**Метою** дисципліни «Географія туризму» є формування у студентів знань про специфіку розвитку туризму в різних макрорегіонах світу, їх туристичний потенціал, особливості і географію видів туризму, аналіз світового досвіду розвитку туристичної індустрії.

**Завдання** курсу:

- розкрити понятійно-термінологічний апарат географії туризму;
- оцінити туристичні ресурси світу;
- ознайомити з географією різних видів туризму в світі;
- розкрити просторові особливості організації туристичної діяльності в окремих макрорегіонах світу.

Предметом вивчення є туристичне господарство макрорегіонів світу.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Туризм як суспільне явище.
2. Географія туристичних ресурсів світу.
3. Географія видів туризму.
4. Географія основних міжнародних туристичних потоків.
6. Туристичне районування світу за ВТО.
7. Характеристика туристичних макрорегіонів світу (Європейський, Американський, Африканський, Тихоокеанський, Південна Азія, Близький Схід).
8. Туризм в Антарктиді.
9. Міжнародні туристичні організації, їх діяльність.

*Форми контролю:* екзамен, залік

#### IV. ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН САМОСТІЙНОГО ВИБОРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ)

##### ЦИКЛ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: *Історія туризму*

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

**Мета** – формування базових знань з історії туризму, ознайомлення з характером функціонування давніх таверн, заїжджих дворів, караван-сараїв; ознайомлення з розвитком туризму в світі та Україні, історичними процесами розвитку туристичної галузі в загальному контексті історії світової і вітчизняної культури.

**Завдання** курсу:

- історія розвитку туризму;
- знання основних етапів становлення туризму в суспільстві;
- основні чинники розвитку подорожей;
- застосування отриманих знань для роботи в сфері туризму, культури та освіти.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Передумови виникнення подорожей і туризму.
2. Подорожі в Стародавньому світі.
3. Подорожі в епоху Середньовіччя.

4. Подорожі та великі географічні відкриття в другій половині 15-16 ст..
5. Розвиток подорожей в епоху Просвітництва (17-18 ст.).
6. Розвиток туризму в світі в 19 – першій пол. 20 ст..
7. Подорожі та туризм у Російській імперії у 18-20 ст..
8. Розвиток туризму на українських землях у складі Російської імперії в 19-20 ст..
9. Туризм в Радянському Союзі.
10. Розвиток туризму на українських землях у складі Австро-Угорської імперії та Польщі.
11. Розвиток туризму в світі 20-21 ст..

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Основи музеєзнавства**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

**Мета:** формування у студентів знань про загальне музеєзнавство, екскурсійну діяльність, про роботу різнопрофільних музейних закладів та законодавче забезпечення розвитку музеєзнавства і екскурсійної справи.

**Завдання курсу:**

- вміння застосовувати набуті теоретичні знання у сфері виробничої діяльності та при вирішенні практичних питань у сфері туризму.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Роль і значення музеїв. Музеєзнавство як наука.
2. Визначення музеїв. Історичний та сучасний досвід музейної справи.
3. Особливості музеїв. Музеєзнавство та його специфіка.
4. Типи і профілі музеїв.
5. Комплектування, облік і зберігання музейних фондів.
6. Експозиційна діяльність та маркетинг музеїв.
7. Етапи підготовки екскурсії. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсії.
8. Класифікація екскурсій та диференціація екскурсійного обслуговування.
9. Засади співпраці музеїв з туристичними організаціями та колективними замовниками.

*Форми контролю:* залік

## ЦИКЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ, ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: **Туристичне країнознавство**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета:** надання майбутнім фахівцям комплексу знань про особливості територій країн та їх ресурсів щодо можливості їх використання в туристичній діяльності.

**Завдання курсу:**

- розвиток міжнародного туризму як основа наукового обґрунтування туристсько-рекреаційного освоєння районів країни;
- створення якісного туристичного продукту;
- дослідження культури та традицій народів світу.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Предмет, об'єкт дослідження (туристичного країнознавства).
2. Міжнародні туристичні організації.
3. Критерії класифікації туристських макрорегіонів і місце окремих країн на туристичному ринку світу.

4. Поняття рекреаційно-туристичного потенціалу та історико-культурні особливості провідних туристичних країн світу.
5. Поняття туристичної інфраструктури і стан її розвитку у провідних туристичних країнах світу.
6. Основні етапи розвитку туризму.
7. Україна в контексті міжнародного туризму.

*Форми контролю:* екзамен

Предмет: **Основи медичних знань і валеологія**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Мета:** формування у студентів холістичного уявлення про здоров'я людини, вивчення складових здорового способу життя, а також шляхів і методів формування здорового способу життя, надання першої медичної допомоги.

**Завданнями** навчального курсу є:

- формування здорового способу життя;
- навчити студентів орієнтуватися в критеріях здоров'я людини;
- діагностувати особливості порушення способу життя людини;
- освоїти шляхи профілактики розладів здоров'я людини;
- надавати першу медичну допомогу.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Вступ. Поняття про валеологію та основи медичних знань.
2. Проблеми здорового способу життя в сучасному суспільстві.
3. Оздоровлення, механізми управління здоров'ям.
4. Рани. Переломи кісток. Травми. Закриті ушкодження.
5. Допомога у разі хімічних чи фізичних ушкоджень. Дія іонізуючого випромінювання.
6. Перша допомога в разі отруєння.
7. Інфекційні захворювання. Основи медичної деонтології.
8. Валеологічні аспекти психічного здоров'я.

*Форми контролю:* залік

## ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: **Туристичні ресурси України**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Мета** навчальної дисципліни “Туристичні ресурси України” – оцінка туристичних ресурсів держави для потреб у галузі туристичного господарства.

**Завданнями** навчального курсу є:

- формування у студентів чіткого розуміння об'єкту, предмету та завдань курсу як наукового напрямку в сучасних умовах;
- вивчення методики оцінки туристичних ресурсів та вміння на практиці їх застосовувати для дослідження туристичного потенціалу країни;
- показати територіальну диференціацію та поєднання туристичних ресурсів у певних регіонах, районах та населених пунктах країни;
- на основі оцінки туристичних ресурсів показати можливості розвитку туристичної інфраструктури для функціонування туристичної діяльності;

- виявлення об'єктивних умов становлення туризму та розуміння тенденцій його розвитку і національну специфіку, аналіз сучасного стану туризму України та передбачення тенденцій його розвитку в майбутньому.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Сутність туристичних ресурсів.
2. Географічні аспекти формування туристичних ресурсів України.
3. Природні туристичні ресурси України.
4. Історико-культурні ресурси України.
5. Комплексна оцінка туристичних ресурсів України.
6. Туристично-рекреаційне районування України.
7. Проблема розвитку туризму в Україні.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Професійний етикет**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

**Мета:** формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок основними положення загально-громадського етикету, правилами ділового етикету та національними особливостями ділового спілкування в різних країнах.

**Завдання** курсу:

- навчити студентів формувати імідж ділової людини, правилам поведінки за столом, на протокольних заходах;
- складати чоловічий та жіночий ділові костюми;
- гідно вести себе в будь-яких життєвих обставинах, а особливо, під час виконання професійних обов'язків.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Основи етикету.
2. Діловий імідж: принцип побудови, основні форми його прояву.
3. Особливості та норми службового етикету.
4. Комунікативна компетентність спеціаліста.
5. Етикет телефонного спілкування.
6. Національні особливості етикету різних країн.
7. Фізичний стан ділової людини як форма враження ділового іміджу.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Іноземна мова (англійська) туристичної індустрії**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета:** формування необхідної комунікативної спроможності у сферах побутового та професійного спілкування в усній та письмовій формах в галузі туризму.

**Завдання** курсу:

- набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами;
- користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики;
- перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- збагачення базового загального лексикону та вивчення історичного лексикону;
- формування вмінь розпізнавати та диференціювати складні граматичні явища і моделі за формальними ознаками.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Фонетичні норми іноземної мови.

2. Нормативна граматика іноземної мови.
  3. Аудіювання та мовлення.
  4. Читання.
  5. Лексичний мінімум: 1100 лексичних одиниць.
    - Категорії буття.
    - Географічні, демографічні, економічні та політичні дані країни світу, мова якої вивчається, та України.
    - Лексика професійного спілкування.
    - Лексика ділових контактів.
    - Особливості діалогу професійно орієнтованого характеру.
  6. Мовленнєвий етикет спілкування.
  7. Елементи усного та письмового перекладу інформації з іноземної мови.
  8. Ділове листування.
- Форми контролю:* залік, екзамен

Предмет: *Друга іноземна мова (німецька) туристичної індустрії*

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета:** розвиток мовної та мовленнєвої компетенції, який ґрунтується на принципі єдності тематичного та інтеркультурного аспектів в туризмі.

**Завдання** курсу:

- забезпечення вільним володінням студентами мовою, у першу чергу, в ситуаціях професійного спілкування;
- навчання та вдосконалення різних видів мовленнєвої діяльності, аудіювання, говоріння, діалогічного мовлення, читання, письма та перекладу;
- переклад з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- вміння вести дискусію на запропоновану тематику, передбачену програмою;
- читання літератури з елементами спеціалізації зі словником.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Фонетичні норми іноземної мови.
2. Нормативна граматика іноземної мови.
3. Аудіювання та мовлення.
4. Читання.
5. Лексичний мінімум: 1100 лексичних одиниць.
  - Категорії буття.
  - Географічні, демографічні, економічні та політичні дані країни світу, мова якої вивчається, та України.
  - Лексика професійного спілкування.
  - Лексика ділових контактів.
  - Особливості діалогу професійно-орієнтованого характеру.
6. Мовленнєвий етикет спілкування.
7. Елементи усного та письмового перекладу інформації з іноземної мови.
8. Ділове листування.

*Форми контролю:* екзамен

Предмет: *Польська мова*

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

**Мета:** розвиток мовної компетенції студентів до рівня усвідомленого використання польської мови на між людському та освітньому рівнях.

**Завдання** курсу:

- оволодіння мовою на рівні спілкування, засвоєння студентами основних мовних навичок (читання, письмо, усне мовлення, основи граматики та опанування спілкування на основі базових побутових тем);
- розвиток розуміння польської культури та бажання дослідження різних аспектів суспільного та культурного життя, використовуючи мову як засіб;
- переклад з іноземної на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- формування вмінь розпізнавати та диференціювати складні граматичні явища і моделі за формальними ознаками;
- читання літератури з елементами спеціалізації зі словником.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Фонетичні норми іноземної мови.
2. Нормативна граMATика іноземної мови.
3. Аудіювання та мовлення.
4. Читання.
5. Лексичний мінімум: 1100 лексичних одиниць.
  - Категорії буття.
  - Географічні, демографічні, економічні та політичні дані країни світу, мова якої вивчається, та України.
  - Лексика професійного спілкування.
  - Лексика ділових контактів.
  - Особливості діалогу професійно-орієнтованого характеру.
6. Мовленнєвий етикет спілкування.
7. Елементи усного та письмового перекладу інформації з іноземної мови.
8. Ділове листування.

*Форми контролю:* залік, екзамен

Предмет: **Організація анімаційних послуг в туризмі**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Мета:** передбачає вивчення студентами в систематизованому вигляді про організацію анімаційних послуг в туризмі, розвиток туристичної анімації та специфіку надання анімаційних послуг.

**Завдання курсу:**

- опанування студентами теоретичними основами анімаційних послуг;
- ознайомлення з основними інститутами туристичної сфери;
- оволодіння особливостями управління дозвіллевою сферою;
- ознайомлення студентів зі специфікою підготовки кадрів анімаційних послуг у зарубіжних країнах.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Поняття анімаційної індустрії, її мета, завдання, роль у підвищенні ефективності туристичної діяльності.
2. Зародження та розвиток анімаційних форм дозвілля.
3. Соціально-економічні та соціально-психологічні особливості формування та розширення інтересів і підвищення попиту на послуги туранімації.
4. Специфіка анімації окремих видів туризму та їх споживачів.
5. Основні види анімаційних послуг.
6. Бізнес-анімація.
7. Технологія створення анімаційних програм.
8. Особові якості аніматора.
9. Анімація відпочинку туристів у готельних та туристичних комплексах.

*Форми контролю:* залік

Предмет: **Організація харчування туристів**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

**Мета:** надання знань і вмінь з організації харчування туристів із врахуванням специфіки підприємства (типу, класу, функціонально-технологічної структури, рівня оснащення технологічних процесів виробництва продукції та сервісного обслуговування).

**Завдання** курсу:

- орієнтування в нових досягненнях науки і техніки в сфері ресторанних послуг;
- вміння використовувати ресторани послуги в практичній діяльності;
- необхідно звернути увагу на розширення послуг, які надають заклади масового харчування, підвищення якості готової продукції;
- виділити роль усіх елементів і складових технологічного процесу виготовлення кулінарної продукції та технологічного процесу сервісного обслуговування.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Характеристика методів і форм обслуговування. Класифікація послуг закладів харчування.
2. Інформаційне забезпечення процесу обслуговування.
3. Спеціальні види послуг і форми обслуговування:
  - послуги з організації харчування пасажирів залізничного транспорту;
  - послуги з організації харчування в аеропорту і на борту літака;
  - послуги з організації харчування пасажирів на автомобільному та водному транспорті;
  - організація обслуговування в місцях масового відпочинку;
  - організація форм прискороного обслуговування.
4. Обслуговування учасників конференцій, семінарів, переговорів.
5. Організація харчування у номерах готелів.
6. Обслуговування індивідуальних туристів та груп туристів в закладах харчування.
7. Особливості обслуговування іноземних туристів.

**Форми контролю:** залік

Предмет: **Рекламна діяльність в туризмі**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

**Метою** дисципліни передбачає вивчення комплексу питань, що розкривають зміст і особливості реклами, які використовуються в туристичній сфері, сучасне уявлення про формування іміджу туристичних організацій, формування професійно спрямованої системи знань, вмінь та навичок.

**Завдання** курсу:

- формування вмінь: знати визначення і сутність понять «реклама», і «інформація»;
- основні аспекти використання існуючих знакових систем у створенні іміджу послуг і організацій у туризмі;
- закономірності формування і трансформації реклами, способи корекції та управління інформацією;
- уміти розробити фірмовий стиль організації туристичної сфери.

**Зміст дисципліни** розкривається в темах:

1. Організація рекламної діяльності, принципи та канали поширення реклами.
2. Розробка рекламного бюджету.
3. Туристична реклама в пресі.
4. Друкована реклама.
5. Рекламні сувеніри, зовнішня та комп'ютеризована реклама.

6. Реклама на виставках і ярмарках.
7. Імідж туристичного підприємства як засіб реклами.
8. Реклама національного туристичного продукту.
9. Регулювання рекламної діяльності.
10. Контроль рекламної діяльності.

*Форми контролю:* залік

## **ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІЗ ДИСЦИПЛІН, ЯКІ ЧИТАЮТЬСЯ НА СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

**Активний туризм** - вид подорожі, пов'язаний з активними способами пересування по маршруту і звершений людиною в рекреаційних та спортивних цілях.

**Аналіз клієнтів (ціннісний)** - аналіз, що проводиться для встановлення тих благ, вигод, які цінують клієнти, а також для визначення порівняльної оцінки клієнтами різних пропозицій конкурентів.

**Англійський сніданок** – повний сніданок, звичайно містить у собі фруктовий сік, яєчню із шинкою, тости, олію, джем і каву або чай.

**Апартаменти** – тип номерів у готелях, що за своїм оформленням наближаються до сучасних квартир, включаючи місця для приготування їжі (вартість харчування звичайно не включається у вартість номера).

**Апарт-готель** – готель, що складається з квартир, ціна яких не залежить від кількості гостей, що проживають в ньому. Розрахований на самообслуговування, в тому числі на самостійне приготування їжі.

**Апгрейд** – зміна бронювання з метою надання гостеві номера поліпшеної комфортності без підвищення тарифу.

**Археологічні об'єкти** — городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів; могильники, культові місця та споруди, мегаліти, наскальні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, рештки життєдіяльності людини, що містяться під водою.

**Атрибут** – це додаткова характеристика готельного номера, що впливає або не впливає на його вартість (балкон, вид з вікна, меблювання, додаткове устаткування).

**Баланс** – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображує на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

**Бальна оцінка туристичних ресурсів** - тип якісної методики дослідження туристичних ресурсів, за яким відбувається порівняльна характеристика їх привабливості на певній території.

**Банкет** – урочистий захід, що проводиться у зв'язку з важливим ювілеєм, святом, підписанням міжнародної угоди тощо.

**Бар** – це заклад ресторанного господарства, в якому алкогольні, безалкогольні, змішані напої, страви до них і закупні товари продають через барну стійку.

**Басбой** – молодший службовець ресторану, бару, який розливає воду, припирає столи, попільниці тощо.

**Безпека в галузі туризму** - сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.



**Белмен** – це службовець готелю, що підносить багаж і виконує доручення гостей.

**Бенкетний зал** – спеціалізоване приміщення для обслуговування святкових заходів, урочистостей як офіційних, так і неофіційних.

**Бізнес** – справа, заняття, що приносить дохід, підприємницька чи комерційна діяльність.

**Бізнес-план підприємства** — структурований план основних аспектів діяльності розвитку підприємства, розроблений на основі стратегії підприємства.

**Бікліній** – обідний зал в римському будинку, в якому лави для лежання є не по трьох, як завжди (трикліній), а тільки з двох його боків.

**Біосферні заповідники** – природоохоронні, науково-дослідні установи міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

**Біотичні туристичні ресурси** – ресурси живої природи, які можуть бути використані у туристичній діяльності (рекреаційні ліси, флора та фауна мисливських господарств).

**Ботанічні сади** – науково-дослідні природоохоронні установи, які створюються з метою збереження, вивчення, акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах та ефективного господарського використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення наукової, навчальної і освітньої роботи.

**Ботокемпінг** - сезонні готельні установи типу кемпінгів; призначений для обслуговування водних туристів на воді.

**Бронювання** - створення запису про продаж готельного номера певного типу у певному інтервалі дат з певною кількістю проживаючих у номері людей за певним тарифним планом.

**Будівлі** – це споруди, які мають наземні або підземні приміщення. Призначені для переживання або перебування людей, розміщення устаткування, тварин, рослин, а також предметів, які задовольняють духовні та матеріальні потреби суспільства.

**Бунгало** - невеликий туристичний готель, найчастіше на одну сім'ю, переважно в тропічних зонах відпочинку. Поширене в молодіжних турцентрах. За класом зручностей бувають дуже різні: від простих хатин для мисливців до комфортабельних будинків з дуже великою орендною платою.

**Буфет** – це заклад ресторанного господарства з обмеженим асортиментом готових страв і напоїв, розміщений у спеціально обладнаному приміщенні або у приміщеннях залізничного, авто-, аеровокзалів тощо, де їжу споживають стоячи чи продають на винос.

**Бюджет** – це план формування і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюють органи державної влади України, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджетна система складається з Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Бюджети місцевого самоврядування – це бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань. Місцеві бюджети – бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування.

**Бухгалтерська звітність** – це звітність, яка складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів. Бухгалтерська звітність підприємства включає в себе фінансову, податкову та статистичну звітність. **Бухгалтерський облік** – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам.

**Бухгалтерські рахунки** – це спосіб узагальнення за економічно однорідними групами і поточного обліку активів, капіталу, зобов'язань, витрат та доходів підприємства.

**Ваучер** (туристичний або маршрутний) – документ на підставі якого надається обслуговування.

**ВВП (GDP).** Базовим статистичним показником в СНР є валовий внутрішній продукт (ВВП), який вимірює реальне виробництво кінцевих товарів і послуг (GDP - gross domestic product).

ВВП у ринкових цінах визначається з трьох позицій: з боку реального виробництва, з боку кінцевого використання ВВП, з боку доходів.

**Велосипедний туризм** - популярний вид активного відпочинку, що має безліч різновидів: від невеликих прогулянок та екскурсій до складних велосипедних подорожей. Маршрути велосипедного туризму прокладаються в різній місцевості: по путівцях, по рівнинах і через гірські перевали.

**Визначення вартості туру** є основою проведення певної цінової політики на ринку туристичних послуг.

**Визначні місця** - топографічно визначені зони або ландшафти, природні, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

**Виставки** – заходи, пов'язані з демонстрацією продукції та послуг, просуванням їх на внутрішній та зовнішній ринок і вивченням з цією метою кон'юнктури ринку.

**Відвідувач** (візитер) - людина, яка приїхала до іншої країни і має будь - яку мету, крім заробітку від своєї професійної діяльності.

**Віддалена підтримка** – вид послуги, яка надається в рамках договору на підтримку, що включає в себе надання фахівцями консультацій за телефоном «гарячої» лінії або безпосередній контроль і виправлення помилок користувачів на їхнє прохання за допомогою модемного з'єднання і/або інтернет з'єднання.

**Відділ маркетингу** (маркетингова служба) - структурний підрозділ організації, що здійснює маркетингову діяльність.

**Відкритий квиток** – мається на увазі відкрита дата в'їзду. Пасажир може забронювати квиток на пізніший час ( день )

**Відпочинок (дозвілля)** - реалізація людиною потреб у відновленні та розвитку себе як біологічного виду, як соціального організму або необхідності "вбити" вільний час. **Вільний час** - час протягом доби, якогось іншого періоду або життя людини, який не пов'язаний із виконанням нею професійних обов'язків і задоволенням фізіологічних потреб.

**Відпочинок (дозвілля)** – це специфічна діяльність людини не спрямована на задоволення нагальних потреб; – будь-яка діяльність (або бездіяльність) спрямована на відновлення сил людини.

**Віза** - спеціальний дозвіл відповідних органів іноземного уряду на в'їзд, виїзд, проживання або проїзд через територію цієї держави.

**Вільний час** – частина позаробочого часу який використовується для фізичного, інтелектуального розвитку й відпочинку. Наявність вільного часу є необхідною умовою здійснення рекреаційної діяльності. Вільний час це динамічна категорія, що носить риси певної епохи, соціальної групи і змінюється як по обсягу, так і по змісту.

**В'їзний туризм** - подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм - подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни.

**Внутрішнє довкілля** складають цілі, завдання, технологія та структура організації.

**Виставкові центри** – підприємства, основна діяльність яких пов'язана з організацією та проведенням виставок, з наданням послуг у сфері організації та проведення виставок (ярмарків). Виставкові центри повинні мати штат кваліфікованих працівників, відповідну матеріально-технічну базу (спеціальні виставкові площі та обладнання) та можуть надавати ці площі та обладнання для проведення виставок та ярмарків.

**Внутрішній туризм** - подорожі в межах території України громадян України і осіб, які постійно проживають на її території.

**Внутрішній туризм** - туризм всередині країни. Особливістю внутрішнього туризму є тимчасовий виїзд громадян конкретної країни з постійного місця проживання для відпочинку, задоволення пізнавальних інтересів, занять спортом та інших туристичних цілей. Здійснюється тільки в межах національних кордонів цієї країни. Використовується для визначення туризму резидентів в межах власної країни. У міжнародних розрахунках і статистиці внутрішній туризм може відноситися до визначення діяльності і витрати на туризм і нерезидентів в даній країні. Внутрішній туризм не є окремою сферою, а пов'язаний з усіма іншими секторами національного життя.

**Внутрішній туризм** - це поїздки відвідувачів - резидентів за межі свого звичайного середовища, але в межах своєї країни (подорожі в межах України осіб, які постійно проживають в Україні).

**Внутрішній турист** - відвідувач - резидент, який здійснює поїздку в межах своєї країни, але за межі свого звичайного середовища (особа, яка подорожує в межах України і постійно проживає в Україні).

**Водний туризм** - вид туризму, при якому відпочинок здійснюється на воді з використанням байдарок, човнів, катамаранів, теплоходів і інших плавальних засобів. **Віза туристична** - спеціальний дозвіл відповідних органів іноземного уряду на в'їзд, виїзд, проживання або проїзд через територію даної держави.

**Географія релігій** - розділ соціальної географії, що вивчає розміщення різних релігій і релігійних сект залежно від соціально-географічних, етнічних і політичних чинників.

**Готельний ланцюг** — одна з ланцюгових, франшизних або інших готельних систем, члени якої користуються особливими привілеями, особливо в національній системі бронювання.

**Гід - екскурсовод** (гід - провідник, гід - перекладач) - особа, компетенція якої підтверджена спеціальним сертифікатом, яка володіє спеціальною інформацією про місцевості перебування та об'єкти показу і надає екскурсійно - інформаційні та організаційні послуги й кваліфіковану допомогу учасникам тура в рамках договору про надання туристичних послуг.

**Гід** – фахівець з проведення екскурсій з туристами, що має на це ліцензію.

**Головне призначення навчального краєзнавства** - обов'язкове використання у викладанні здобутих краєзнавчих знань.

**Готельна індустрія** – це вид економічної діяльності, який включає надання готельних послуг й організацію за оплату короткострокового проживання в готелях. Кемпінгах, мотелях та ін. закладах.

**Гурток** — самодіяльна група учнів (студентів), що займаються поглибленим вивченням рідного краю. Це основна і найпоширеніша форма туристично-краєзнавчої роботи в школі та ВНЗ готельно-туристського профілю.

**Дендрологічний парк** – одна із штучно створених форм заповідних природних об'єктів і територій.

**Дендрологічні парки** – науково-дослідні природоохоронні установи, які створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання.

**День від'їзду** - дата виїзду туриста із засобу розміщення.

**День заїзду** - дата прибуття туриста на засіб розміщення.

**Державне краєзнавство** - це комплексні наукові краєзнавчі дослідження територій країни державними науковими установами (музеями, науково-дослідними закладами, державними органами влади тощо).

**Державний стандарт освіти** — це сукупність норм, що визначають вимоги до відповідного освітнього (кваліфікаційного) рівня. У відповідності до державного стандарту навчання студентів ведеться за навчальним планом, що складається на підставі типового навчального плану, затвердженого Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України.

**Дитячими оздоровчими закладами** вважають заклади, які створені з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок і оздоровлення, зміцнення здоров'я дітей шкільного віку. Найбільш масовими є дитячі оздоровчі заклади з денним перебуванням, які здебільшого створюються на літній період на базі загальноосвітніх навчальних закладів. Крім того, влітку працюють оздоровчі заклади: санаторного типу, заміські, праці та відпочинку, відпочинку для старшокласників і учнівської молоді та профільні. **Державно-правове регулювання** здійснюється органами законодавчої, виконавчої і судової влади, центральним елементом якої є Кабінет Міністрів, а безпосереднім органом із питань нагляду за страховою діяльністю - Міністерство фінансів України.

**Діловий етикет** – норми, які регулюють стиль роботи, манеру поведінки, спілкування при вирішенні ділових проблем.

**Діловий лист** – документ, який використовується для зв'язку, передавання інформації на відстані між кореспондентами (юридичними або фізичними особами).

**Діловий прийом** – зібрання запрошених гостей на честь завершення переговорів, підписання контракту, запрошених гостей, ювілею і презентації фірми та ін.

**Діловий протокол** – регламентований порядок зустрічей і проведів делегацій, проведення бесід, переговорів і прийомів, ведення ділового листування, підписання договорів, угод та ін.

**Діловодство** – сукупність операцій щодо створення, приймання, реєстрації, візування, підписання, затвердження, розмноження, передавання, відправлення, контролю, зберігання і знищення службової кореспонденції.

**Договір** — домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

**Договір франшизи** – договір про передачу прав і привілеїв виробника туристичних послуг на їхню реалізацію (збут). Передбачає використання торгівельної марки франшизодавця як гарантії якості послуг.

**Домова кухня** – це заклад ресторанного господарства, призначений для виготовлення кулінарної продукції та продажу її домашнім господарствам. Цей заклад приймає від споживачів замовлення на кулінарну продукцію, булочки та борошняні кондитерські вироби, організовує консультації з питань готування їжі, може організовувати споживання їжі на місці.

**Дохід** — це виручка від реалізації продукції, робіт, послуг без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та податків з продажу (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).

**Економіка** — народне господарство країни або його галузь; терміном «економіка» визначають науки, які вивчають специфіку виробничих процесів у певній галузі або сфері суспільного виробництва, наприклад, «економіка промисловості», «економіка підприємництва», «економіка праці» тощо.

**Економіка підприємства** — наука про ефективність виробництва, шляхи і методи досягнення підприємством найкращих результатів при найменших затратах.

**Екскалатор** – це пасажирський похилий підйомник безперервної дії.

**Екскурсант** – тимчасовий візитер, що проживає в місці призначення менше 24 годин, включаючи круїзних мандрівників, але крім транзитних пасажирів.

**Екскурсія** - колективне відвідування учнівською та студентською молоддю визначних місць з освітньою, навчально-виховною, науковою чи розважальною метою.

**Екскурсія** — форма туристично-краєзнавчої роботи, перед якою ставиться мета закріпити теоретичні знання. Екскурсії охоплюють усіх бажаючих, їх проводять протягом всього року.

**Експедиції** - найскладніша форма туристично-краєзнавчої роботи, що передбачає проведення певних наукових досліджень. У краєзнавчих експедиціях беруть участь безліч людей.

**Експедиція** - подорож, яка проводиться з учнівською та студентською молоддю з метою вивчення історії рідного краю, довкілля, явищ соціального життя, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів та їх дослідження з використанням технічних засобів пересування або без них.

**Екстер'єр** - це зовнішній вигляд будинку.

**Естафета** - це така форма дитячого туризму, яка передбачає вивчення певного району, області, краю чи всієї країни не однією групою, а кількома, які на певних відрізках маршруту змінюють одна одну.

**Етика ділових відносин** – система знань про моральні аспекти ділових відносин.

**Етикет** – встановлений порядок і форми обходження при дворах) – це сукупність правил поведінки, які регулюють зовнішні прояви людських стосунків (ставлення до інших, форми звертання, манери, стиль одягу тощо). Це складова зовнішньої культури окремої людини і суспільства в цілому. Е. є певною формою церемоніалу, це мова символів.

З боку реального виробництва ВВП розглядається як сума валової доданої вартості, виробленої резидентами в усіх секторах економічної діяльності за вилученням їх проміжних витрат.

**Заказник** – територія, яка виділяється з метою збереження, відтворення та відновлення окремих або декількох природних компонентів. Оголошується перш за все на території з червонокнижними видами рослин або тварин.

**Заказники** – природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів.

**Заклад ресторанного господарства** – організаційно-структурна одиниця у сфері ресторанного господарства, яка здійснює виробничо-торговельну діяльність: виробляє і (або) доготовлює, продає і організує споживання продукції власного виробництва і купувальних товарів, може організовувати дозвілля споживачів.

**Законодавство природоохоронне** – встановлення юридичних норм і правил, а також введення відповідальності за їх порушення в області охорони природи.

**Замки і монастирі** — це найбільші за розмірами історичні споруди в забудові населених пунктів.

**Заповідник біосферний** – охоронна територія, на якій ведуться постійні спостереження (моніторинг) за антропогенними змінами природного середовища.

**Заповідник державний** – утворюється з метою збереження в природному стані унікальних або типових для даної ландшафтної зони природних комплексів. Територія заповідника вилучається з господарського використання.

**Заповідні урочища** – лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, створюються з метою збереження їх у природному стані.

**Зарубіжний (виїзний) туризм** - це поїздки осіб - резидентів країни (регіону), які здійснюють перебування в місцях, що знаходяться за межами їхньої країни.

**Засіб розміщення** – будь-який об'єкт, який регулярно або час від часу надає послуги з розміщення для ночівлі.

**Засоби реклами** - переважно це засоби масової інформації (телебачення, преса, радіо) та інші засоби, які розглядаються спеціалістами як носії, що доносять рекламу до аудиторії, зібраної завдяки основному (нерекламному) матеріалу.

**Засоби туризму** — один із провідних аспектів аксіологічного організованого простору, основна функція якого — впливати на розвиток особистості для розширення доступності соціокультурної сфери та об'єктів природного і культурного надбання.

**Зоологічні парки** – природоохоронні, культурно-освітні установи. Які створюються з метою організації екологічної освітньо-виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі.

**Імідж** – сприятливе або несприятливе сприйняття споживачем певного готелю, а також його послуг. Розглядається як мета роботи з маркетингу.

**Імпорт** – це купівля та вивезення товару з-за кордону.

**Інвестиції** — це витрати грошових коштів, частина доходу, яка використовується не на поточне споживання, а на відтворення всього суспільного й індивідуального капіталу, кінцевою метою яких є отримання більш високих доходів і соціального ефекту в майбутньому.

**Інвестування, або інвестиційний процес** — виробництво і нагромадження засобів виробництва та фінансів для забезпечення руху, відтворення капіталу. Інвестиційна сфера охоплює сукупність галузей суспільного господарства, в яких відбувається накопичення засобів виробництва і фінансових ресурсів, що забезпечують відтворення капіталу.

**Інновації в туризмі** - різновидність організаційно-управлінських інновацій, що складаються з цілеспрямованих змін, які виробляються на різних рівнях індустрії туризму: в правовому забезпеченні, в способах організації і управління різних видів туристської діяльності, в створенні туристського продукту і товарів для подорожей, в інформаційно-рекламному забезпеченні туристського попиту, а також у внутрішньофірмовому менеджменті і в процесі роботи з персоналом туристських фірм. І. в т. в умовах ринкової економіки набувають більш динамічного розвитку і широке розповсюдження, ніж інновації в суспільстві і культурі в цілому.

**Інтернет-бронювання** – бронювання номерів, що здійснюється з Інтернет-сайту з автоматичною перевіркою наявності вільних номерів на зазначені клієнтом дати та автоматичним одержанням підтвердження бронювання.

**Інформаційне забезпечення.** Основу інформаційного забезпечення статистичного дослідження становлять дані статистичної звітності, які містяться у первісних документах статистичної звітності, регіональних статистичних бюлетенях і статистичних щорічниках Держкомстату України, офіційних матеріалах Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Міністерства праці та соціального захисту України, Національного банку України, Державного митного комітету України, Міждержавного статистичного комітету СНД, Українсько-Європейського центру з питань законодавства тощо.

**Каботажна ціна** – знижена ціна для жителів певної країни, що подорожують в середині цієї країни.

**Капітал** - сукупність матеріальних та грошових коштів, а також інтелектуальних здобутків, використовуваних у процесі виробництва та інших сферах діяльності з метою отримання прибутку. У більш вузькому значенні - активи фірми (підприємства) за мінусом її зобов'язань (заборгованості).

**Караванний туризм** – вид автотуризму, де як засіб розміщення використовується самохідний фургон або той, що причіпляється до автомобіля (караван).

**Карти туристичні** — це карти, призначені для забезпечення потреб туристично-екскурсійної справи, один із видів карт тематичних.

**Катагогії** – приватні двори-приміщення для прийому на нічліг у Давній Греції.

**Кафе; кав'ярня** – різновид ресторану з обмеженим асортиментом страв складного приготування, широким асортиментом страв нескладного приготування, вино-горілчаних напоїв, булочних, кондитерських виробів і закупних товарів.

**Кемпінг (Сamping)** - табір для туристів, які подорожують наземними видами транспорту (автомобіль, велосипед, тощо), обладнаний наметами або іншими легкими спорудженнями типу "бунгало", автомобільною (велосипедною) стоянкою, системами водопостачання, каналізації та пристосуваннями для приготування їжі.

**Керівник туристської групи** - особа, що є представником суб'єкта туристичної діяльності і виступає від його імені, супроводжує туристів, забезпечує виконання умов договору про надання туристичних послуг, володіє фаховими знаннями про країну (місцевість) перебування, і, як правило, мовою країни перебування або загальнозрозумілою там мовою.

**Кількісна оцінка туристичних ресурсів** – тип оцінки, який враховує показник чисельності туристичних ресурсів на певній території.

**Кількість приїздів (виїздів)** – число зареєстрованих туристів, прибулих в ту або іншу країну (вибулих з неї) за певний період часу, звичайно календарний рік.

**Кінець маршруту** - місце і час надання туристу останньої туристичної послуги на маршруті, зазначеної в договорі туристського обслуговування.

**Класифікатори.** Для зручності сприйняття статистичної інформації людиною в процесі впровадження ефективних інформаційних технологій створюються спеціальні формалізовані засоби опису інформації - класифікатори. Класифікатори техніко-економічної інформації входять до Єдиної системи класифікації і кодування (ЄСКК). Класифікатори є систематизованим відображенням об'єктів статистики з допомогою кодового позначення. Код як засіб системної ідентифікації складається із сукупності знаків, які відображають класифікаційні групування і об'єкти класифікації.

**Класифікація готелів** – розподіл готелів за розрядами залежно від розміру та виду житлових і службових приміщень, обладнання підприємства, рівня комфортності номерів і громадських приміщень, послуг що надаються та інших чинників.

**Клуб** - найвища форма організації туристично-краєзнавчої роботи. Він об'єднує різні секції і гуртки. Членами клубу можуть бути 60 і більше учнів (студентів).

**Комісійні** — сума грошей, що виражається у відсотках від продажної ціни, яку пропонують власники туроператорських, транспортних та ін. компаній турагентам за продаж їхніх послуг.

**Комплекси (ансамблі)** — топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою споруд різного призначення, що відзначаються своєю архітектурою та органічним зв'язком з ландшафтами.

**Комплексне обслуговування** - стандартний набір туристичних послуг, що зазвичай включає в себе зустріч і проводи, розміщення в готелі, харчування та екскурсійне обслуговування.

**Консьєрж** – працівник служби обслуговування, який надає гостям безліч важливих послуг, зокрема, придбання квитків, виклик таксі тощо.

**Конфуціанство** - китайська етично-філософська школа, основа китайського способу життя, принцип організації суспільства, засновником якої був китайський філософ Кунфу-цзи, відомий на Заході як Конфуцій, який жив у 551-479 роках до н. е.

**Краєзнавчий принцип** передбачає систематичне встановлення зв'язків між вивченням географії і тими знаннями, які здобувають туристи у результаті безпосереднього дослідження краю.

**Кредит** — позика на певний строк у грошовій або товарній формі на умовах повернення і сплати відсотка за користування. Існують три форми кредиту — банківський, державний, комерційний. Банківський кредит надається банками у грошовій формі підприємствам і організаціям, населенню (переважно індивідуальним підприємцям), державі. Особливою формою є державний кредит, коли позичальником виступає держава чи місцеві органи влади, а кредит полягає у випуску державних цінних паперів (облігацій) і використовується для покриття частки державних видатків. Комерційний кредит надається одним підприємством іншому у вигляді продажу товарів з відстрочкою платежу; він обслуговує лише обіг товарів і оформлюється векселем.

**Крос-похід** - довга дистанція, яка імітує похідні умови. Команда повинна пройти певний, позначений на карті (схемі) маршрут, насичений технічними етапами.

**Круїз** - морська або річкова туристська подорож, як правило, по замкненому колу на одному теплоході за встановленим маршрутом із зупинками в місцях, що викликають певний інтерес у туристів або у відправних пунктах екскурсій.

**Культ карго** - група релігійних рухів в Меланезії.

**Культура обслуговування** (A culture of service) - організаційна культура, яка підтримує систему обслуговування клієнта через політику фірми, циркуляри, заохочення та інші дії

організації. Сфера послуг – це сукупність галузей і видів діяльності, призначених для задоволення духовних і матеріальних потреб населення.

**Культура спілкування** – це сума набутих людиною знань, вмінь та навичок спілкування, які створені, прийняті та реалізуються в конкретному суспільстві на певному етапі його розвитку.

**Культура управління** – комплексна узагальнена характеристика управлінської праці, що відображає її якісні ознаки і особливості. К. у. містить: сукупність знань, міру поглядів, морально-естетичні норми праці, ставлення до праці, навички організації праці, уміння володіти собою і розуміти людей, які працюють поряд.

**Культурна спадщина** — сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини.

**Курорт** — це місцевість, яка має природні лікувальні чинники і необхідні умови для їх використання із лікувально-профілактичною метою.

**Курортно-рекреаційний кластер** - сконцентрована за географічною ознакою групу взаємопов'язаних виробників рекреаційних послуг, спеціалізованих фірм у суміжних галузях (постачальники товарів, послуг, інформації) та пов'язаних із їх діяльністю неприбуткових організацій, які хоч і конкурують між собою, але проводять узгоджену — у т.ч. із місцевою владою — спільну діяльність.

**Ландшафтні об'єкти** — природні території, які мають історичну цінність.

**Лист поселення** – список, де вказуються номери кімнат розселення гостей. Цей документ необхідний для контролю завантаженості номерного фонду і обліку платежів.

**Ліцензійні умови** - це встановлений з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

**Ліцензія** - документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

**Ліцензування** - видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування.

**Льотний купон** – частина авіаквитка, на якій вказується інформація про бронювання місця для пасажира.

**Маршрут екскурсії** являє собою найбільш зручний шлях проходження екскурсійної групи, автобусної або пішохідної. Маршрут будується залежно від найбільш правильної для даної екскурсії послідовності огляду об'єктів, теми екскурсії, місця розташування об'єктів, наявності площадок для розташування групи, необхідності забезпечити безпеку екскурсантів. Одне із завдань маршруту - сприяти найбільш повному розкриттю теми. **Мета екскурсії** - це те, заради чого показуються екскурсантам пам'ятники історії і культури й інші об'єкти, це орієнтири для розповіді екскурсовода із теми.

**Маршрутизація** — розробка і впровадження нового туристичного маршруту, що є складовою туристичного продукту, туру — є однією із важливих функціональних складових туropolерейтингової діяльності.

**Метод науки** — це спосіб чи засіб досягнення будь-якої дослідницької мети, шлях до пізнання чи вирішення якогось конкретного завдання.

**Методика дослідження** — це сукупність спеціально підібраних методів з метою практичного чи теоретичного пізнання дійсності.

**Методологія краєзнавства** — це сукупність найбільш істотних елементів теорії, викладених у конструктивній, прийнятній для практики формі. Це узагальнена система методів пізнання об'єктивної дійсності.

**Місце продажу (реалізації) туристичних послуг** - країна, в якій зареєстровано відповідний суб'єкт господарювання, що реалізує туристичний продукт.



**Місце розташування об'єкта.** При відборі об'єкта враховується відстань до пам'ятника, зручність під'їзду до нього, придатність дороги для автотранспорту, можливість підвозу до об'єкта екскурсантів, природне довкілля, що оточує даний об'єкт, наявність місця, придатного для розташування екскурсійної групи із метою спостереження об'єкта.

**Маркетинговий план (marketing plan):** визначення об'єму продажів та каналів їхнього збуту; вироблення стратегії ціни, що базується на методах затрат (повних, середніх, граничних, стандартних, прямих); підбір рекламних зусиль; визначення методів контролю ситуації на ринку; передбачення чинників ризику, що враховують виробничі порушення, пов'язані із постачанням сировини чи комплектуючих; комерційні ризики, зумовлені реалізацією продукції на ринку; фінансові ризики, що викликані інфляцією та коливанням курсів валют; ризики, що пов'язані із нещасними випадками.

**Молодіжний туризм** - це поїздки та подорожі, а також супутні розважальні та відпочинкові події, що дозволяють вам весело, змістовно і цікаво провести час, ознайомитися з життям, історією та культурою України та інших країн Світу.

**Мотивація** - це процес спонукання себе та інших до діяльності із метою досягнення цілей підприємства. Організувавши працю, треба належним чином її стимулювати, враховувати всебічні потреби людей.

**Мультипроект** — комплексний проект, що складається із ряду монопроектів і потребує застосування багатопроєктного управління.

**Навчальна екскурсія** проводиться для слухачів курсів із підготовки нових екскурсіводів, на семінарах для методистів екскурсійних установ і музеїв, а також є однією із форм організації занять методичної секції екскурсіводів.

**Наказ** — офіційне розпорядження владних органів. Альтернатива тут виключається, оскільки наказ не обговорюють, а виконують. І якщо наказ не виконаний - це, як правило, тягне негативні наслідки.

**Науково-технічні розробки** – це систематичні роботи, що базуються на існуючих знаннях, отриманих у результаті досліджень і чи практичного досвіду, та направлені на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, послуг, систем чи методів. Ці роботи можуть бути також спрямовані на значне вдосконалення об'єктів, що вже існують.

**Національні природні парки** – природоохоронні, рекреаційні, культурно-освітні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

**Незвичайність (екзотичність) об'єкта.** Мається на увазі особливості пам'ятки історії й культури, будинки, споруди, історичного місця. Незвичайність може бути архітектурною, пов'язаною із особливостями конструкції будинку, споруди.

**Неорганізований туризм** - самодіяльні поїздки туристів, як правило, організовані самими туристами без допомоги туристичного збутового апарату; оплата послуг зазвичай проводиться в міру користування ними.

**Нічний аудит** – процедура комплексної перевірки діяльності готеля за минулу дату та автоматичне закриття фінансового дня.

**Номер бізнес-класу** – номер, призначений для розміщення осіб, що знаходяться в ділових поїздках і відрядженнях; крім стандартної обстановки номера тут повинні бути створені умови для роботи.

**Ночівля** – одна доба, проведена одним туристом в даній країні (місці призначення).

**Об'єкт страхування** - це предмет у широкому розумінні, на який спрямоване страхування. За законодавством України - майно, відповідальність, життя і здоров'я. Законодавства інших країн можуть передбачати іншу класифікацію об'єктів страхування. **Обов'язкове** - це страхування, передбачене законом.

**Об'єкти архітектури та містобудування** — історичні центри, вулиці, квартали, площі, архітектурні ансамблі, залишки давнього планування та забудови, окремі архітектурні

споруди, а також пов'язані з ними твори монументального, декоративного та образотворчого мистецтва.

**Об'єкти монументального мистецтва** — твори образотворчого мистецтва, як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями).

**Об'єкти садово-паркового мистецтва** — поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами.

**Об'єктом планування** може виступати будь-яка організаційна система, що є відкрита для взаємодії із навколишнім середовищем.

**Огляд** — це поверхнєве, найчастіше безпланове знайомство із пам'ятними місцями. Будь-яка людина може без сторонньої допомоги оглядати зовнішній вигляд житлового будинку або вулицю, пам'ятник на міській площі, ознайомити із експозицією музею або творами живопису на виставці.

**Оперативний план (operating plan):** при створенні абсолютно нового підприємства необхідно охарактеризувати правове забезпечення проекту (відомості про реєстрацію, документи для заснування; форму власності, законодавчі обмеження, захист патентів та ін.). Якщо підприємство розширюється, то оперативний план починається відразу із виробничого розділу, де відображається цілий виробничий процес від купівлі нового обладнання чи приміщення до встановлення нового технологічного циклу.

**Оплата по факту надання послуг** - порядок оплати, при якому туроператор протягом певного терміну після підтвердження засобом розміщення факту надання послуг у повному обсязі оплачує дані послуг. При цьому факт надання послуг підтверджується пред'явленням засобом розміщення туроператору рахунку, туристського ваучера та інших документів, визначених договором.

**Орган ліцензування** - орган виконавчої влади, визначений Кабінетом Міністрів України, або спеціально уповноважений виконавчий орган для ліцензування певних видів господарської діяльності.

**Організаційна культура** — специфічне поєднання цінностей, відносин, норм, звичок, традицій, форм поведінки і ритуалів, які існують в організації.

**Організаційна структура туристичного підприємства** - це впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, які перебувають між собою у сталих відносинах, що забезпечує їх функціонування і розвиток як єдиного цілого.

**Організація міжнародного туризму** — це система виробничих, транспортних, торговельних, сервісних підприємств і засобів розміщення, призначена для задоволення попиту на туристичні товари та послуги.

**Основна мета і зміст туристичних карт** — ознайомлення туристів- краєзнавців з місцевістю, регіоном, країною, районом майбутньої подорожі.

**Основним завданням туристичного краєзнавства** є всебічне вивчення рідного краю, збирання та узагальнення краєзнавчого матеріалу.

**Основним об'єктом туристичного краєзнавства** виступає, у широкому розумінні, рекреаційно-туристичний потенціал території, а у вузькодисциплінарному вимірі — рекреаційно-туристичний комплекс (РТК) рідного краю.

**Особисте страхування** - це галузь страхування, за допомогою якої здійснюється страховий захист сімейних доходів громадян або зміцнення досягнутого ними сімейного добробуту.

**Особистий вільний час** знаходиться у розпорядженні людини, однак він пов'язаний із вільним часом соціальної групи і напрями його освоєння залежать як від належності особи до даної соціальної групи, так і від рівня соціалізації, розвитку особистості, від її соціально-психологічних особливостей.

**Особисті якості** — нестандартне мислення, рішучість і наполегливість у досягненні мети, ініціативність, уміння виконувати зобов'язання й обіцянки, високий рівень ерудиції, твердість характеру, справедливість, тактовність, охайність і акуратність, уміння розташувати до себе, почуття гумору й гарне здоров'я.

**Оферта** – формальна пропозиція на укладання угоди із зазначенням умов.

**Охорона культурної спадщини** — комплекс заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), захисту, збереження, належного утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, реабілітації та музеєфікації об'єктів культурної спадщини.

**Оцінка** – це спосіб вартісної сумірності активів, зобов'язань, капіталу, витрат і доходів підприємств; оцінка повинна відображати фактичні витрати живої та уречевленої праці.

**Об'єкт культурної спадщини** — місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

**Оцінка рекреаційних ресурсів** – процедура визначення якостей певного рекреаційного об'єкту відповідно до способу його використання для задоволення потреб суспільства, галузі, закладу або рекреанта.

**Пансіон** – підприємство розміщення. Проживання в пансіоні коштує набагато дешевше, ніж у звичайних готелях. Він не підпадає під категорії зірковості, оскільки як вільна форма не повинен відповідати стандартам. Найчастіше належить одній родині, яка обслуговує постояльців. У вартість проживання входить тільки домашній сніданок. Традиційний пансіон має невелику кількість кімнат.

**Пансіон** – повне утримання туриста протягом доби в готелі (на маршруті).

**Персонал підприємства** — це сукупність постійних працівників, які отримали необхідну професійну підготовку та (або) мають практичний досвід і навички роботи.

**Підвісна стеля** – конструкція для покращення акустичних, звукоізоляційних і естетичних якостей приміщень та для створення технічних поверхів, де розміщують вентиляційне, електротехнічне устаткування, трубопроводи.

**Підприємництво** — самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, наданню послуг і заняттю торговельною діяльністю, з метою отримання прибутку.

**Підприємство** — організаційно відокремлена і економічно самостійна ланка виробничої сфери народного господарства, що спеціалізується на виготовленні продукції, виконанні робіт і наданні послуг.

**Планування** — процес установлення цілей підприємства і вибору оптимального шляху їх досягнення.

**Планування** — це сукупність знань про закономірності розвитку різних господарських систем у майбутньому.

**Планування потреби у персоналі** — це процес визначення потреб туристичної фірми у кадрах.

**Платоспроможність** — здатність підприємства виконувати свої коротко- та довгострокові боргові зобов'язання за рахунок власних коштів.

**Платоспроможність** – це наявність у підприємства коштів для погашення ним у встановлений термін і в повному обсязі своїх боргових зобов'язань, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру.

**Побутовий комфорт** передбачає створення нормальних умов для перебування гостя (оптимальна температура, вологість повітря, зручність меблів тощо) і звичайно, формуючи турпродукт, туроператор повинен переконатися, що під час обслуговування туриста на маршруті виконавці послуг дотримуються вищезазначених вимог.

**Повна собівартість** — всі затрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції, виражені в грошовій формі.

**Податки** — обов'язкові нормовані платежі до державних або місцевих бюджетів, що їх вносять фізичні та юридичні особи.

**Податковий облік** – система фінансових взаємовідносин між платником податків і бюджетом з податків, зборів та податкових платежів.

**Подієві ресурси** - найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території, до них належить уся сукупність речових, письмових, образотворчих, фонічних та інших пам'яток та матеріалів, в яких так чи інакше відбито минуле.

**Подіумне планування готельних споруд** – злиття горизонтального корпусу, сформованого з приміщень загального користування, і вертикального. Що виконує функції житлової частини будівлі.

**Подорожі** (туристські подорожі можуть не передбачати тривалих піших переходів на місцевості; лише цим, на нашу думку, вони відрізняються від туристських походів) та походи є тривалішою за часом і складнішою формою туристсько-краєзнавчої роботи порівняно з прогулянками та екскурсіями. Тривалість їх коливається від 1 до 30 днів.

**Позиковий капітал** – це кредити банків і фінансових компаній, позики, кредиторська заборгованість, лізинг, комерційні папери та ін.

**Покриття** – конструктивний елемент, який захищає будівлі від атмосферних опадів, від втрат тепла взимку та перегріву влітку.

**Політеїзм** - багатобожжя, віра в багатьох богів/богинь. Властивий усім первісним релігіям. Протилежне поняття - монотеїзм.

**Попит** — представлена на ринку потреба в життєвих засобах, що визначається кількістю тих чи інших товарів і послуг, які споживачі можуть придбати за цінами, що склалися на ринку.

**Портсьє** – працівник служби прийому та розміщення, основна функція якого – надання інформації про готель.

**Похід** - подорож організованої групи учнівської та студентської молоді з використанням активних форм пересування за визначеним маршрутом, під час проходження якого можливе подолання природних перешкод: перевалів, порогів, печер тощо різних категорій та ступенів складності.

**Похідні форми:** прогулянки, екскурсії, одноденні та багатоденні походи, подорожі на різних видах транспорту, експедиції, туристські зльоти тощо.

**Прибуток** - форма чистого доходу, визначеного як різниця між валовим доходом ГХ і витратами обігу ГХ.

**Приймаюча сторона** - юридична особа або індивідуальний підприємець, контрагент, що приймають туристів, які прибули в країну (місце) тимчасового перебування. Зміст обслуговування, що надається приймаючою стороною, визначається ваучером, виданим направляючою стороною.

**Природні заповідники** — природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

**Природні лікувальні грязі** – різні за генезисом утворення (переважно відклади боліт, озер, лиманів та морських заток), які складаються з води, мінеральних та органічних речовин і являють собою однорідну тонкодисперсну пластичну масу з певними тепловими та іншими фізико-хімічними властивостями.

**Природні рекреаційні ресурси** – природні та природно-технічні геосистеми, природні об'єкти явища і процеси, що мають необхідні якісні і кількісні параметри для організації рекреаційної діяльності.

**Природні туристичні ресурси** - це природні об'єкти та явища природи, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності протягом певного часу. **Паломницький туризм** - це сукупність поїздок представників різних конфесій з паломницькими цілями.

**Природно-заповідний фонд** – включає ділянки гео- та акваторії окремі об'єкти, що мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного та рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу, забезпечення моніторингу довкілля. До природно-заповідного фонду України належать: природні території та об'єкти (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища) та штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва).

**Продаж продукції власного виробництва та закупних товарів** – операції з передавання продукції власного виробництва та закупних товарів споживачам за компенсацію або безоплатно, як правило, для споживання на місці або подальшого їх доготування, а також перепродажу.

**Продукція власного виробництва** – продукція, яку виробляють заклади громадського харчування і продають як кулінарну продукцію, булочки та борошняні кондитерські вироби.

**Рекламні тури (інфо-тури)** - безкоштовні або пільгові тури, що призначені для ознайомлення з новим туристичним продуктом представників турагентів, які згодом будуть здійснювати продаж даного продукту.

**Рекреаційне навантаження** - це допустима кількість рекреантів на одиницю площі, які одночасно можуть перебувати на даній території, після її пристосування до рекреаційних потреб, яка не викликає негативних наслідків в природному середовищі. Показник рекреаційного навантаження залежить від особливостей ландшафтної будови і функціональної спрямованості рекреаційного використання території.

**Рекреаційні ресурси (recreation resources)** - це природні та антропогенні геосистеми, тіла і явища природи, що мають специфічні властивості та можуть бути використані для організації відпочинку та оздоровлення певного контингенту людей у певний час або сезон за допомогою існуючих технологій і наявних матеріальних можливостей.

**Релігійно-пізнавальний туризм** - відвідання місць, пов'язаних з історією релігій.

**Рекреаційна місткість** - це загальна кількість осіб, які можуть одночасно перебувати на даній території, не завдаючи шкоди природному середовищу, або це максимальна здатність території приймати рекреаційні навантаження.

**Родинний план** – спеціальна система продажу кімнат в готелі туристам з дітьми. У тому випадку, якщо діти живуть в одній кімнаті з батьками, ціна номера знижується.

**Ротель** – пересувний готель на колесах, що являє собою вагон-трейлер з одно- і дво місними відсіками, у яких розташовані спальні крісла.

**Сакральний ландшафт** - природна або природно-антропогенна геосистема, що виконує духовну функцію, пов'язану з релігійними запитами людей, наприклад, долина річки Ганг в Індії.

**Сакральний туризм** - різновид туризму, пов'язаний з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, що прямують до святих місць і релігійних центрів, що знаходяться за межами звичайного для них середовища.

**Сакральні туристичні ресурси** – такі сакральні об'єкти, які використовуються у релігійному туризмі як туристичні атракції.

**Сніданок континентальний** - легкий сніданок, що складається з кави або чаю, соку, булочки, масла і джему.

**Спортивна карта** - це спеціальна великомасштабна тематична багатокольорова карта місцевості, призначена для спортивного орієнтування і виконана в специфічних умовних знаках.

**Спортивне орієнтування** - вид спорту, у якому учасники змагань самостійно, застосовуючи тільки карту місцевості та компас, долають дистанцію з контрольними пунктами, розташованими на місцевості.

**Спортивний туризм** - це вид туризму, який має за мету спортивне удосконалення в подоланні природних перешкод. Це означає удосконалення всього комплексу знань, умінь і навичок, фізичної підготовленості, необхідних для безпечного пересування людини по місцевості.

**Спортивні туристичні походи** - це групове або командне проходження туристичного спортивного маршруту певної протяжності з подоланням природних перешкод (перевалів, порогів, печер тощо) різної складності за нормативний час. Походи можуть бути організовані з таких видів туризму: пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного, спелео, вітрильного, автомобільного, мотоциклетного.

**Споруди** – це будівельні системи, пов’язані з землею, які створені з будівельних матеріалів в результаті виконання різних будівельно-монтажних робіт і не призначені для побутової діяльності людини.

**Стандарт** — основний нормативно-технічний документ, в якому показники якості продукції встановлюються, виходячи із новітніх досягнень науки, техніки і попиту споживачів.

**Стандарт обслуговування** - це комплекс обов'язкових для виконання правил обслуговування клієнтів, які повинні гарантувати встановлений рівень якості всіх операцій, які виконуються.

**Стандартизація** — комплекс норм, правил і вимог до якості продукції.

**Статут підприємства** — це зібрання обов'язкових правил, що регулюють його взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, а також індивідуальну діяльність.

**Соціально-економічні туристичні ресурси** – соціо-економічні умови та явища, які впливають на розвиток туристичної діяльності регіону та формують туристичні потоки у ньому.

**Страховання в туризмі** - це система відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків.

**Спеціалізований заклад** - заклад ГХ будь-якого типу з однорідним асортиментом страв, булочних, кондитерських виробів і закупних товарів.

**Супервайзер** – працівник служби експлуатації номерного фонду, який здійснює контроль за роботою зміни покоївок.

**Супутні туристичні послуги та товари** (Concomitant tourist services and commodities) - послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротяться без їхньої реалізації туристам.

**Технологічний процес закладу** – сукупність операцій, які забезпечують виробництво кулінарної продукції, булочних і борошняних кондитерських виробів та їх продаж.

**Тип закладу** – категорія закладів ГХ, об'єднаних за характерними ознаками асортименту кулінарної продукції, контингентом споживачів та формами організації їх обслуговування.

**Торговельне приміщення** - приміщення (торговельна зала, банкетна зала, коктейль-хол), обладнане меблями для прийому їжі, а також магазин кулінарії, роздавальня.

**Тип закладу громадського харчування** - категорія закладів громадського харчування, об'єднаних за характерними ознаками асортименту кулінарної продукції, контингентом споживачів та формами організації їхнього обслуговування.

**Товар** - це предмет, що може задовольнити потребу споживача, пропонується на ринку з метою привернення уваги, придбання, використання або споживання.

**Товариство з обмеженою відповідальністю** - організація, створювана на основі угоди між юридичними особами та (або) громадянами шляхом об'єднання їхніх внесків задля досягнення загальних цілей; таке товариство, статутний фонд якого формується лише за рахунок коштів пайовиків, несе відповідальність у межах власного майна, а його учасники - в межах їхніх внесків.

**Товариство з повною відповідальністю** - вид господарської організації, статутний фонд якої розділений на частини, розмір яких визначається установчими документами; учасники такого товариства відповідають за його борги своїми внесками у статутний фонд, а за

нестачі цих сум - додатково майном, що їм належить, в однаковому для всіх учасників розмірі, кратному внеску кожного з них.

**Точкові орієнтири** - об'єкти що зображуються на топографічних картах поза масштабними умовними позначеннями, а на місцевості локалізуються у вигляді точки (окремі вершини, пункти геодезичної мережі, доміантні споруди, вежі, тощо). **Туристична прогулянка** - найпростіша короткочасна форма туристичної роботи, яка доступна для широких мас (пересування пішки, на лижах, на велосипедах, човнах) з метою оздоровлення та загартування організму, яка має елементи техніки туризму (подолання нескладних природних перешкод, елементи орієнтування на місцевості, елементи туристичного побуту).

**Тур** – індивідуальна або групова подорож, що складається з комплексу послуг (перевезення, проживання в готелі, екскурсії, трансфер, харчування).

**Туризм самодіяльний** - подорожі з використанням активних засобів пересування, які організовуються туристами самостійно.

**Туризм соціальний** - подорожі, що фінансуються із коштів, які виділяються державою на соціальні потреби.

**Туристична атрактивність** – рівень привабливості території для туризму.

**Туристична діяльність** - туроператорська й турагентська діяльність, а також інша діяльність з організації подорожей.

**Туристична індустрія** – це діяльність, спрямована на надання туристичних послуг споживачеві з метою оздоровлення, відпочинку, морального збагачення туриста. Це сукупність об'єктів туристичної діяльності, що забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів.

**Туристична інфраструктура** – прийоми та засоби, які забезпечують розвиток туристичної діяльності.

**Туристична послуга** - економічне благо, спожите туристом і виражене в результаті виконання відповідним виконавцем договору відшкодованих послуг із перевезення, розміщення, харчування, екскурсійного та іншого обслуговування туриста.

**Туристичне районування території** – виділення територіальних систем, схожих за видовим складом туристичних ресурсів, рівнем соціально-економічного розвитку та транспортною доступністю до туристичних атракцій.

**Туристичний бівак** - це місце тривалої стоянки туристичної групи з нічлігом. Бівак повинен забезпечити повноцінний відпочинок туристів після важкого денного переходу та повну їх безпеку.

**Туристичний потенціал** - наявність рекреаційних ресурсів, які використовуються або можуть бути використані для задоволення потреб постійного і тимчасового населення у відпочинку та оздоровленні.

**Туристичний продукт** - попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше, ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, розміщення та інші, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

**Туристичні походи** - організовані групові пересування пішки, на лижах, велосипедах, човнах тощо, з метою фізичного вдосконалення, пізнання краю, суспільно-корисної діяльності.

**Туристичні ресурси** - сукупність природних чи штучно створених людиною об'єктів, що мають комфортні властивості та є придатними для створення туристичного продукту.

**Теорія систем (the system theory)** - концепція, згідно з якою менеджери повинні розглядати організацію як відкриту систему взаємопов'язаних частин, що намагається досягти різноманітних цілей у зовнішньому змінному середовищі.

**Туристичні ресурси** (Tourist resources) - природні, історичні, соціально-культурні об'єкти, що включають об'єкти туристичного показу, а також інші об'єкти, здатні задовольнити духовні потреби туристів, сприяти відновленню та розвитку їхніх фізичних сил.

**Фасад будинку** –це види будинку спереду (головний фасад), ззаду, справа і зліва.

**Франчайзинг (франшизна угода)** – це форма підприємства, завдяки якій власник готелю може об'єднатися з уже діючим великим ланцюгом на певний термін, купивши право володіння і використання торгової марки.

**Фуліо** - файл гостя або фірми, що містить всю інформацію щодо бронювання і трансакцій.

**Фундамент** – це підземна конструкція, призначена для прийняття та передачі навантаження від будівлі на основу – ґрунт.

**Фунікулер** – це пасажирський похилий підйомник циклічної дії, призначений для переміщення пасажирів з однієї висоти на іншу.

**Хостел** – вид готелю з невеликим набором послуг.

**Цоколь** – нижня частина зовнішньої стіни чи стовпа, які знаходяться в особливо несприятливих умовах.

**Чартер** - договір між власниками транспортного засобу (теплоходу, літаку, автобусу тощо) та фрахтователем (наймачем) на оренду всього транспортного засобу або його частини на певний рейс або термін.

**Шведський стіл** - вид самообслуговування в ресторанах, кафе, що вирізняється тим, що відвідувачі за єдину усереднену плату отримують будь-яку кількість страв за своїм бажанням серед запропонованих, раніше виставлених в залі.

**Швейцар** – працівник служби обслуговування, який, як правило, стоїть біля входу в готель і перший зустрічає і вітає гостей, допомагає їм вийти з автомобіля.

**Шенгенська віза** - єдина віза терміном до трьох місяців, яка надає можливість безперешкодно рухатися по території країн Шенгенської групи (Німеччина, Франція, Бельгія, Голландія, Люксембург, Іспанія, Португалія, Італія та ін.) протягом терміну дії візи.

**Шоп-тур** - туристична поїздка, метою якої є купівля певних видів товарів, які характерні для країни перебуван.

**Якість готельних послуг** – це сукупність властивостей і характеристик послуг, здатних задовольняти обумовлені або передбачувані потреби споживачів